

პრაქტიკული სახელმძღვანელო
მონაცემთა ჟურნალისტებისთვის

თბილისი
2019

Supported by
Luminate
Building stronger societies

ინფორმაციის თავისუფლების
განვითარების ინსტიტუტი

სახელმძღვანელო მომზადდა ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI) მიერ, გლობალური საქველმოქმედო ორგანიზაცია **Luminate**-ის ფინანსური მხარდაჭერით. მის შინაარსზე პასუხისმგებელია IDFI და სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებები შესაძლოა არ გამოხატავდეს **Luminate**-ის პოზიციას.

© პრაქტიკული სახელმძღვანელო მონაცემთა ჟურნალისტებისთვის, 2019

ყველა უფლება დაცულია. სახელმძღვანელოს გადაბეჭდვა შესაძლებელია IDFI-სთან შეთანხმებით.

პრაქტიკული სახელმძღვანელო
მონაცემთა ჟურნალისტებისთვის

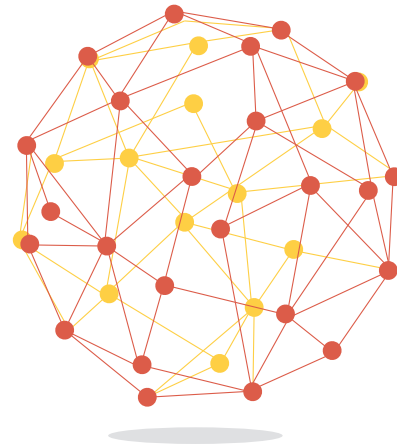
თბილისი
2019

შინაგაგონი

შესავალი

თანამედროვე მსოფლიოში დღითიდღე იზრდება მონაცემების, განსაკუთრებით კი ღია მონაცემების მნიშვნელობა ხელისუფლების საქმიანობის ეფექტური მონიტორინგისა და საჯარო სექტორში შესაძლო გადაცდომების აღმოჩენისა და პრევენციის თვალსაზრისით. ღია მონაცემების გამოყენებით შესაძლებელია ისეთი გადაცდომების აღმოჩენა, როგორიცაა: საჯარო ფინანსების გაფლანგვა და უკანონო განკარგვა, კორუფციული გარიგებები, თანამდებობის ბოროტად გამოყენება, დარღვევები საჯარო შესყიდვებში, ნეპოტიზმი, თანამდებობასთან შეუთავსებელი საქმიანობა და ა.შ.

ახალმა ტექნოლოგიებმა და სხვადასხვა ტიპის ციფრულმა პლატფორმებმა ჟურნალისტებს, აქტივისტებს, სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებსა და მკვლევარებს მისცა უნიკალური შესაძლებლობა, შეისწავლონ საჯარო დაწესებულებების საქმიანობა და საეჭვო გარემოებების აღმოჩენის შემთხვევაში, მოითხოვონ შესაბამისი რეაგირება, რაც ხელს უწყობს უფრო გამჭვირვალე, ინკლუზიური და ფაქტებზე დაფუძნებული პოლიტიკის გატარებას.

სწორედ ამ ლოგიკას ეფუძნება ამერიკული არასამთავრობო ორგანიზაცია Sunlight Foundation-ის მიერ შექმნილი ე.წ. „გამჭვირვალობის ციკლი“, რომელიც ხაზს უსვამს საჯარო პოლიტიკის მიღების, განხორციელებისა და მონიტორინგის პერიოდში სხვადასხვა დაინტერესებული მხარის (კანონმდებლების, აქტივისტების, სამოქალაქო საზოგადოების, ბიზნესის, ჟურნალისტების, კვლევითი ორგანიზაციების) მონაწილეობას და მათ მიერ მონაცემების გამოყენებას პოზიტიური ცვლილებების მისაღწევად. შედეგად, კარგად ინფორმირებულ და აქტიურ მოქალაქეებს შეუძლიათ გადაწყვეტილების მიღება პირებს შესთავაზონ რეალური ალტერნატივები პრობლემების მოსაგვარებლად და გახადონ ხელისუფლება ანგარიშვალდებული საზოგადოების წინაშე.

საჯარო სექტორის მონაცემების ხელმისაწვდომობის გაზრდამ და ტექნოლოგიების გაუმჯობესებამ ჟურნალისტებს მისცა საშუალება ჩაუღრმავდნენ ცალკეულ საკითხებს და გამოიყენონ სხვადასხვა აპლიკაციები თუ პროგრამები მონაცემთა მასივების გასაანალიზებლად და ძირითადი მიგნებების უკეთ წარმოსაჩენად. თუმცა, ეს ახალი შესაძლებლობები დაკავშირებულია დამატებით გამომწვევებთან, მონაცემების მოპოვებისა თუ დამუშავებისთვის ახალი უნარების და მეტი დროის აუცილებლობასთან. ამის გამო, ამ ტიპის ჟურნალისტიკას ხშირად მონაცემთა ან საგამოძიებო ჟურნალისტიკას უწოდებენ.

მონაცემთა ჟურნალისტიკის მიზანია არა უბრალოდ ფაქტების აღწერა ან მიმოხილვა, არამედ მათი გამომწვევი მიზეზების კვლევა/განსაზღვრა და, ხშირ შემთხვევაში, პრობლემის გადაჭრის შესაძლო გზების ძიება. შესაბამისად, შეიძლება გამოიყოს **საგამოძიებო ჟურნალისტიკის რამდენიმე თავისებურება:**

- ❏ გამომძიებელი ჟურნალისტი ეძებს ახალ ინფორმაციას ან საჯაროდ ხელმისაწვდომი სხვადასხვა ტიპის ინფორმაციის ურთიერთდაკავშირებით ავლენს ახალ გარემოებებს;
- ❏ ჟურნალისტი ინფორმაციას აგროვებს სხვადასხვა წყაროდან და მათ დასამუშავებლად იყენებს განსხვავებულ მეთოდებსა თუ ტექნოლოგიებს;
- ❏ სიღრმისეულად სწავლობს საზოგადოებისთვის საინტერესო საკითხს;
- ❏ საკითხის შესწავლისას, ცალკეული ინდივიდების ბრალეულობის მიღმა, ეძებს ასევე სისტემურ მიზეზებსა და პროცესებს, რომელთა ხარვეზების გამოც მოხდა კონკრეტული დარღვევა;
- ❏ საკითხის ყოვლისმომცველი შესწავლით, საამკარაოზე გამოაქვს დამალული ფაქტები და საიდუმლოებები;
- ❏ სრულყოფილად გადმოსცემს კონტექსტს და ფაქტებთან ერთად ხსნის მათ გამომწვევ მიზეზებს.

კვლევა

ინფორმაცია გროვდება და შექდება გარკვეული პერიოდულობით (ყოველდღიურად, ყოველკვირეულად, ყოველთვიურად).

საკითხის მოკვლევა სწრაფად ხდება. ისტორიის გაშუქების შემდეგ არ ხდება საკითხის მიდევნება.

ამბავი ეყრდნობა მხოლოდ რამდენიმე გარემოებას/წყაროს და შეიძლება მოკლე იყოს.

ინფორმაცია არ ქვეყნდება, სანამ არ დასრულდება კვლევა და საკითხი სრულყოფილად არ იქნება შესწავლილი.

საკითხის კვლევა გრძელდება, როგორც მინიმუმ, ისტორიის დადასტურებამდე, თუმცა შეიძლება გამოქვეყნების შემდეგაც გაგრძელდეს.

ისტორიისთვის მოპოვებულია მაქსიმუმი ინფორმაცია. ისტორია შეიძლება მოცულობითი იყოს.

დამოკიდებულება წყაროების მიმართ

ხშირად, არ ხდება ინფორმაციის წყაროს სანდოობის გადამოწმება.

ჟურნალისტს, საკუთარი საქმიანობისა და ინტერესების გასაშუქებლად, ოფიციალური წყარო თავისუფლად აწვდის ინფორმაციას.

ჟურნალისტი აშუქებს ისტორიის ოფიციალურ ვერსიას და შემდეგ უპირისპირებს სხვა წყაროთა კომენტარებსა და პოზიციებს.

თითქმის ყოველთვის ხდება წყაროების დასახელება.

დადასტურების გარეშე არ ხდება მოწოდებული ინფორმაციის გამოყენება, რადგან წყარო შეიძლება არასწორ ინფორმაციას აწვდიდეს ჟურნალისტს.

ჟურნალისტისგან ოფიციალური ინფორმაცია დამალულია, რადგან მისმა გამჟღავნებამ შესაძლოა ავნოს საჯარო მოხელის ან საჯარო დაწესებულების ინტერესებს.

ჟურნალისტმა, დამოუკიდებელ წყაროზე დაყრდნობით, შეიძლება პირდაპირ უარყოს ან ეჭვქვეშ დააყენოს ისტორიის ოფიციალური ვერსია.

უსაფრთხოების მიზნებიდან გამომდინარე, ხშირად, არ ხდება წყაროების დასახელება.

¹ ცხრილი მომზადებულია შემდეგი სახელმძღვანელოს მიხედვით: Hunter, Mark Lee, [Story-based Inquiry: A Manual for Investigative Journalists](#). 2011. p. 9.

ბოლო წლებში საქართველოში მრავალი სამთავრობო პორტალი და ვებგვერდი შეიქმნა, რომელზეც გარკვეული სიხშირით იდება ინფორმაცია საჯარო პოლიტიკის საკითხებზე. გარდა ამისა, სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენლებმა ოფიციალურ მონაცემებსა თუ ვებგვერდებზე დაყრდნობით შექმნეს რამდენიმე მნიშვნელოვანი პლატფორმა, რომელიც ცალკეული საჯარო დაწესებულებებისა თუ მაღალი თანამდებობის პირების საქმიანობის მონიტორინგის ეფექტურ საშუალებას იძლევა.

წინამდებარე სახელმძღვანელოში განვიხილავთ რამდენიმე მათგანს და შემოგთავაზებთ პრაქტიკულ რჩევებს, თუ რას უნდა დააკვირდეთ ამ ვებგვერდებზე ინფორმაციის მოძიებისა და გადამოწმებისას. გზამკვლევი იწყება საჯარო შესყიდვებთან დაკავშირებული მონაცემების მოპოვებისა და დამუშავების შესახებ საჭირო ინფორმაციით. ამას მოსდევს საჯარო ფინანსების განკარგვის მონიტორინგისთვის სასარგებლო სხვა ელექტრონული რესურსებისა და მექანიზმების მიმოხილვა. ამავედროულად, სახელმძღვანელოში განხილულია სხვადასხვა საჯარო დაწესებულების პლატფორმები და ვებგვერდები, სადაც გამოქვეყნებულია მნიშვნელოვანი მონაცემთა ბაზები და რეესტრები, რომელთა გამოყენება დაგეხმარებათ სახელმწიფო დაწესებულებების საქმიანობის მონიტორინგისას.

როგორ აღმოვაჩინოთ დარღვევები შესყიდვებში?

რა უნდა ვიცოდეთ სახელმწიფო შესყიდვების სისტემის შესახებ

საქართველოში მოქმედებს სახელმწიფო შესყიდვების ელექტრონული, ცენტრალიზებული სისტემა. სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსებული ნებისმიერი შემსყიდველი ორგანიზაცია ვალდებულია თითოეული შესყიდვისთვის ელექტრონული სისტემა გამოიყენოს. შესყიდვის პროცედურები მაქსიმალურად ავტომატიზებულია, ხოლო შესყიდვების შესახებ ინფორმაცია (დოკუმენტაციასთან ერთად) თავისუფლად არის ხელმისაწვდომი ნებისმიერი დაინტერესებული პირისთვის.

რაზე პრეტენდებ შესყიდვების სისტემა

ყველა სახის სახელმწიფო შესყიდვა, გარდა „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ კანონით განსაზღვრულ სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაკავშირებული სახელმწიფო შესყიდვებისა და პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 191 მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევისა.

გამონაკლისები:

კანონი სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ განსაზღვრავს იმ შესყიდვებს, რომელზეც სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი სისტემა არ ვრცელდება ([მუხლი 1\(3¹\)](#)). გამონაკლისების ნუსხაში ყველაზე პრობლემურია **საქართველოს ფოსტასთან² და სარეზერვო ფონდებთან** დაკავშირებული შესყიდვები.

როგორ საჯარო დაუხმებულებებზე პრეტენდია

სამინისტროები, საჯარო სამართლის იურიდიული პირები (სსიპ), არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირები (ა(ა)იპ), სახელმწიფო შპს-ები, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები და მათი სსიპ-ები, შპს-ები, ა(ა)იპ-ები.

სახელმწიფო შესყიდვების ძირითადი მიზნები და პრინციპები

- ა** სახელმწიფო შესყიდვებისათვის განკუთვნილი ფულადი სახსრების **რაციონალური ხარჯვის უზრუნველყოფა;**
- ბ** სახელმწიფო საჭიროებისათვის აუცილებელი საქონლის წარმოების, მომსახურების განვითარებისა და სამშენებლო სამუშაოს შესრულების სფეროში **ჯანსაღი კონკურენციის განვითარება;**
- გ** სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელებისას შესყიდვების მონაწილეთა მიმართ **პროპორციული, არადისკრიმინაციული მიდგომისა და თანასწორი მოპყრობის უზრუნველყოფა;**
- დ** სახელმწიფო შესყიდვების **საჯაროობის უზრუნველყოფა.**

² აღნიშნული ნორმა საკონსტიტუციო სასამართლომ არაკონსტიტუციურად ცნო და ძალადაკარგულად ჩაითვლება 2020 წლის 1 მაისიდან.

სახელმწიფო შესყიდვების ერთიანი ელექტრონული სისტემა

მისამართი:

<https://tenders.procurement.gov.ge/>

პასუხისმგებელი საჯარო დაწესებულება:

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო (შემდეგში, შესყიდვების სააგენტო)

გამოქვეყნებული ინფორმაცია: ცალკეული ელექტრონული შესყიდვის შესახებ ხელმისაწვდომია სრული ინფორმაცია შესყიდვის დაწყებიდან, მის დასრულებამდე - გამოცხადებული ტენდერის დეტალები, დოკუმენტაცია, სატენდერო განაცხადები და შედეგები, მათ შორის დადებული კონტრაქტები (გარდა ინფორმაციისა ქვე-კონტრაქტორების შესახებ).

დარეგისტრირება: ცალკეული ტენდერის შესახებ სრულყოფილი ინფორმაციის სანახავად სასურველია დარეგისტრირდეთ! წინააღმდეგ შემთხვევაში სისტემა არ გიჩვენებთ ხელშეკრულების შესრულების და გადარიცხვების დეტალებს. სისტემის გამოყენება შესაძლებელია სტუმრის სტატუსით ან Facebook ავტორიზაციის საშუალებითაც.

ელექტრონული სისტემის მეშვეობით განხორციელებული პროცედურები:

- 1 ელექტრონული ტენდერი მისი ყველა ვარიაციით **(მოდული მთავარი)**
- 2 კონსოლიდირებული ტენდერი, კონკურსი, პირდაპირი შესყიდვები - **(მოდული CMR)**
- 3 პირდაპირი შესყიდვის ნებართვის აღება - **(მოდული SMP)**
- 4 წლიური შესყიდვების გეგმის დამზადება-დამტკიცება - **(მოდული ePLAN)**

1 ელექტრონული ტენდერი მისი ყველა პარიასიით³ (მოდული მთავარი)

პროცედურა	საუბეკლეპი
ელექტრონული ტენდერი (SPA)	ერთგვაროვანი საქონლის, მომსახურების ან სამშენებლო სამუშაოს შესყიდვა რევერსული აუქციონის გამოყენებით.
ელექტრონული ტენდერი აუქციონის გარეშე (ვაჭრობა დაფარული მონაცემებით) (NAT)	ამ ტიპის ტენდერი მუშაობს ე.წ. „დალუქული კონვერტის პრინციპით“. ყველა პროცედურა იგივეა, რაც ელექტრონულ რევერსულ აუქციონში, თუმცა 3 დამატებითი რაუნდის მაგივრად წინადადების წარდგენა ხდება მხოლოდ ერთხელ. საუკეთესო შეთავაზების გარდა ყველა წინადადება რჩება დალუქული (ხელმიუწვდომელი შემსყიდველი ორგანიზაციისთვის) მანამ, სანამ ტენდერს მიენიჭება საბოლოო სტატუსი (გარდა სტატუსისა „ტენდერი შეწყვეტილია“).
ორეტაპიანი ტენდერი (MEP)	საქონლის, მომსახურების და სამშენებლო სამუშაოების შესყიდვა ფასზე და სხვა თვლად კრიტერიუმებზე დაყრდნობით. საუკეთესო კანდიდატის გამოვლენა ხდება ფასი-ხარისხის თანაფარდობით, რომელიც ითვლება სისტემაში ჩამენებული უნიკალური ალგორითმის მეშვეობით, ე.წ. MEAT მეთოდით.
შესყიდვის განსხვავებული პროცედურა სამშენებლო სამუშაოებზე (DAP)	პროცედურა მიმდინარეობს ე.წ. პრეკვალიფიკაციის გზით. პრეტენდენტები წარმოადგენენ სატენდერო წინადადებებს, საკვალიფიკაციო დოკუმენტებს და ხარჯთაღრიცხვას. მას შემდეგ, რაც შემსყიდველი ორგანიზაცია შეაფასებს ყველა პრეტენდენტს, სატენდერო პირობების დაკმაყოფილების შემთხვევაში, იგი ყველაზე დაბალი ფასის წინადადების მქონე პრეტენდენტს მოიწვევს ხელშეკრულების გაფორმების მიზნით.

³ ქვემოთ მოცემული ცხრილები აღებულია სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს 2017 წლის საქმიანობის ანგარიშიდან:
<https://bit.ly/2FMhqfl>

**ელექტრონული ტენდერი
პრეკვალიფიკაციით (TEP)**

ელექტრონული ტენდერი პრეკვალიფიკაციით, რევერსული აუქციონის გზით. მას შემდეგ რაც პრეტენდენტები წარმოადგენენ სატენდერო წინადადებებს და საკვალიფიკაციო დოკუმენტებს, შემსყიდველი ორგანიზაცია აფასებს მიმწოდებლების დოკუმენტაციას, ხოლო მათი დაკმაყოფილების შემთხვევაში მომდევნო ეტაპზე იმართება რევერსული აუქციონი, ხოლო გამარჯვებული გამოვლინდება ყველაზე დაბალი ფასის მიხედვით.

eProcurement სისტემაში ჩაშენებული სხვა შესყიდვის საშუალებები

პროცედურა

მუშაობის პრინციპი

**შესყიდვის ელექტრონული
პროცედურა (GEO)**

- ◆ საქონლის ან მომსახურების შესყიდვა დადგენილი სპეციალური წესით, რომლის მოქმედების ვადა არ შეიძლება აღემატებოდეს 2 წელს;
- ◆ გამოიყენება ასევე საიდუმლო სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელებისას; რეგლამენტირებულია საქართველოს მთავრობის სპეციალური დადგენილებით.

**შესყიდვის ელ-პროცედურა
დონორის სახსრებით (DEP)**

მსოფლიო ბანკი-WB, ევროპის საინვესტიციო ბანკი-EIB, აზიის განვითარების ბანკი-ADB, ათასწლეულის გამოწვევის ფონდი-MCA Georgia, იაპონიის საერთაშორისო თანამშრომლობის სააგენტო-JICA; UNHCR, სხვა.

საგრანტო კონკურსი (GRA)

გამოიყენება სახელმწიფო უწყებების/ორგანიზაციების მიერ გამოცხადებული საგრანტო კონკურსების ჩასატარებლად.

2 კონსოლიდირებული ტენდერი, კონკურსი, პირდაპირი შესყიდვები (მოდული CMR)

პროცედურა	საუბიძგები
გამარტივებული შესყიდვა (პირდაპირი შესყიდვა) (CMR)	◆ შესყიდვა ერთგვაროვან საქონელზე 5,000 ლარამდე ◆ კანონით ნებადართულ განსაკუთრებულ შემთხვევებში *ელექტრონულად არ ხორციელდება, თუმცა ყველა კონტრაქტი ქვეყნდება eProcurement სისტემის სპეციალურ მოდულში.
კონკურსი (CNT)	დიზაინთან დაკავშირებული ობიექტების/პროექტების შესყიდვა შემსყიდველი ორგანიზაციის გადანყვეტილებით: არქიტექტურული, ინჟინრული დაგეგმარების, დიზაინერული პროექტები.
კონსოლიდირებული ტენდერი (CON)	ზოგიერთი ერთგვაროვანი პროდუქტის შესყიდვა აგრეგირებული მოთხოვნის საფუძველზე: სანავი, კომპიუტერები, A4 ფორმატის ქაღალდები, სატელეფონო (მობილური) კომუნიკაციის სერვისი, საბურავები, სატელემაუნყებლო მომსახურებები, უწყვეტი კვების წყაროები (UPS), პრინტერები და კარტრიჯები.

ტენდერების ჩამოთვლილი სახეობებიდან სახელმწიფო უწყებები **ყველაზე ხშირად გამოიყენებენ ელექტრონულ ტენდერს და გამარტივებულ შესყიდვას**. საექვო გარემოებების დადგენაც ყველაზე მეტად სწორედ ამ ტენდერებში შეიძლება!

პირდაპირი შესყიდვების კანონით ნებადართული შემთხვევები:

- ◆ საქონლის მიწოდება, მომსახურების გაწევა ან სამშენებლო სამუშაოს შესრულება მხოლოდ ერთი პირის ექსკლუზიური უფლებათა;
- ◆ არსებობს გადაუდებელი აუცილებლობა;
- ◆ მიმწოდებლისაგან შესყიდული ობიექტის ხარისხის გაუარესების თავიდან აცილების ან/და მისი შემდგომი ექსპლუატაციის უზრუნველყოფის მიზნით აუცილებელია შესყიდვა განხორციელდეს იმავე მიმწოდებლისაგან ან იმავე მიმწოდებელთან დადებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქვეკონტრაქტორისაგან;
- ◆ სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მნიშვნელობის ღონისძიების შეუფერხებლად ჩატარებისთვის გათვალისწინებულია შეზღუდული ვადები;
- ◆ ხორციელდება წარმომადგენლობით ხარჯებთან დაკავშირებული სახელმწიფო შესყიდვა;
- ◆ ავტოსატრანსპორტო საშუალების ტექნიკური მომსახურების ან/და ასეთი მომსახურებისათვის საჭირო სათადარიგო ნაწილების ან/და საცხებ-საპოხი მასალების სახელმწიფო შესყიდვა.⁴

შენიშვნა:

პირდაპირი შესყიდვის განხორციელებისთვის საჭიროა სააგენტოს თანხმობა! **(SMP მოდული).** შესაბამისად, შეგიძლიათ თვალი მიადევნოთ რის შესყიდვაზე და რა არგუმენტაციით ითხოვენ ცალკეული საჯარო დაწესებულებები ნებართვას. დარეგისტრირებულ მომხმარებელს შეუძლია საკუთარი პოზიცია გაუზიაროს სააგენტოს კომენტარის ველში და ითხოვოს ცალკეული ინფორმაციის დაზუსტება შემსყიდველთან.

⁴ სრულყოფილი ჩამონათვლისთვის იხილეთ [სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება №13 2015 წლის 17 აგვისტო; მუხლი 3](#)

4 წლიური შესყიდვების გეგმის დამზადება-დამტკიცება (მოდული ePLAN)

აღნიშნულ განყოფილებაში წინასწარ ქვეყნდება საჯარო დაწესებულების ერთი წლისთვის დაგეგმილი შესყიდვები. მოდულში მოცემულია ინფორმაცია შემსყიდველის, ტენდერის გამოცხადების პერიოდის (კვარტალი), დაფინანსების წყაროს, შესყიდვის ტიპისა და საფუძვლის შესახებ. შესაბამისად, **გაქვთ საშუალება წინასწარ იცოდეთ რის შესყიდვას აპირებს ცალკეული უწყება, როდის და რა ფასად, და მოინიშნოთ თქვენთვის საინტერესო დაგეგმილი ტენდერი.**

ელექტრონული ტენდერის ჩატარების პილები

შესყიდვის საშუალება	ობიექტი	მონეტარული ზღვარი	მინიმალური პილა
ელექტრონული ტენდერი	საქონელი და მომსახურება	5,000-დან 150,000 ლარამდე	7 (5+2) კალენდარული დღე
		150,000 ლარი და მეტი	10 (7+3) კალენდარული დღე
	სამშენებლო სამუშაოები	5,000-დან 300,000 ლარამდე	10 (7+3) კალენდარული დღე
		300,000 ლარი და მეტი	20 (15+5) კალენდარული დღე

- ◆ საბჭოს ფუნქციაა შესყიდვებისას შესაძლო კანონდარღვევის შესახებ წარმოშობილი დავების განხილვა/სატენდერო პირობების გადახედვა. შესაძლო საექვო გარემოებების შესახებ საჩივრის შეტანა **ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია**, დავების [ელექტრონულ მოდულზე](#) არსებული ფორმის შევსებით.
- ◆ საბჭოს შემადგენლობა - სააგენტო (3 წევრი), არასამთავრობო ორგანიზაციები (3 წევრი) (ევროკავშირის მონეტარული ზღვრის მიღმა ემატება - კონკურენციის სააგენტო (1 წევრი), ბიზნესომბუდსმენი (1 წევრი), სავაჭრო-სამრეწველო პალატა (1 წევრი), აკადემიური წრე (1 წევრი)).
- ◆ გადაწყვეტილების მიღების პრინციპი - უმრავლესობა. ყველა წევრს ერთი ხმა აქვს. თანაბარი ხმების პირობებში, საბჭოს თავმჯდომარე წყვეტს.
- ◆ გადაწყვეტილების მიღება - 10 სამუშაო დღე.

გასაჩივრებული ტენდერები - შესაბამის მოდულში მოცემულია გასაჩივრებული ტენდერების სია, სადაც წარმოდგენილია დეტალური ინფორმაცია ცალკეული საჩივრის შესახებ (მათ შორის, მომჩივანი, სადავო ტენდერი, საჩივრის საფუძველი და ა.შ.). გაეცანით დავის საგანს, შესაძლოა თქვენთვის საინტერესო ტენდერი აღმოაჩინოთ, რადგან ტენდერში ჩართული მხარეები კანონდარღვევის შემთხვევაში სწორედ დავების საბჭოს მიმართავენ.

შავი სია

შავი სია წარმოადგენს სააგენტოს მიერ ელექტრონულად წარმოებულ ოფიციალურ რეესტრს, რომელშიც შეტანილია ის კომპანიები, რომლებმაც ადრე არ შეასრულეს ხელშეკრულების პირობები ან ტენდერში მონაწილეობისას არასწორი მონაცემები მიუთითეს. შავ სიაში მოხვედრიდან კომპანიას ერთი წლის განმავლობაში არ აქვს უფლება, მონაწილეობა მიიღოს სახელმწიფო შესყიდვაში და დადოს ხელშეკრულება.⁵

თეთრი სია

თეთრი სია წარმოადგენს სააგენტოს მიერ ელექტრონულად წარმოებულ ოფიციალურ რეესტრს, რომელშიც რეგისტრირებული მიმწოდებელი სახელმწიფო შესყიდვებში მონაწილეობისას სარგებლობს კანონით გათვალისწინებული გამარტივებული პროცედურებით.⁶

გაფრთხილებულ მომწოდებელთა სია

გაფრთხილებულ მომწოდებელთა სია წარმოადგენს სააგენტოს მიერ ელექტრონულად წარმოებულ ოფიციალურ რეესტრს, რომელშიც რეგისტრირებულ პრეტენდენტს/მიმწოდებელს მიღებული აქვს გაფრთხილება სააგენტოსგან სანამ მოხვდება შავ სიაში. გაფრთხილების მიღების მიუხედავად, მიმწოდებელს არ ეკრძალება ტენდერში მონაწილეობა.

⁵ იხილეთ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის შესაბამისი [ბრძანება](#)

⁶ იხილეთ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის შესაბამისი [ბრძანება](#)

რას უნდა დააკვირდეთ ტენდერის მონიტორინგის პროცესში

ზოგადი ინფორმაცია ტენდერის შესახებ - მიაქციეთ ყურადღება შესყიდვის ტიპს, სტატუსს, გამოცხადებისა და წინადადებების მიღების თარიღებს, კატეგორიას, სახელშეკრულებო ღირებულებას, საგარანტიო თანხას და ა.შ.

დოკუმენტაცია - დაათვალიერეთ შემსყიდველი ორგანოს მიერ გამოქვეყნებული დოკუმენტები, ასევე, შემსყიდველსა და ტენდერში მონაწილე სუბიექტებს შორის ურთიერთგაცვლილი მასალები.

შეთავაზებები - გაეცანით ტენდერში მონაწილეებს, მათ ზოგად მონაცემებს და შეთავაზებულ თანხებს.

შედეგები - ამ განყოფილებაში ნახავთ ტენდერში მონაწილე პირების ინტერესთა შეუთავსებლობის არარსებობის დამადასტურებელ დოკუმენტებს, ტენდერთან დაკავშირებულ სხვა დოკუმენტაციას, მათ შორის ტენდერის სუბიექტებსა და შემსყიდველს შორის არსებული კომუნიკაციის შესაბამის დოკუმენტაციას, და საბოლოო შედეგს.

განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციეთ:

ტენდერის პირობები, რამდენად მოიცავს შემზღუდავ გარემოებებს (მაგალითად, შესასყიდი მანქანის ფერი, საქონლის კონკრეტული პარამეტრი,⁷ არაზომიერად მოთხოვნილი გამოცდილება ან წლიური ბრუნვის მაჩვენებელი, მოთხოვნა რომელიც საქონელთან, მომსახურებასთან ან სამუშაოს განევასთან ნაკლებადაა კავშირში);

ტენდერში გამარჯვებული კომპანია;

ტენდერში გამარჯვებული კომპანიის წარმომადგენელი/მფლობელი;

⁷ საქონლის, მომსახურების ან სამუშაოს სატენდერო დოკუმენტაციაში უნდა იყოს მითითებული რაიმე პარამეტრის ნიშნული, რომელსაც წინ ერთვის სიტყვები „არანაკლებ/ არაუმეტეს“

ტენდერში გამარჯვებული კომპანიის ძველი საქმიანობა, კერძოდ, წარსულში რომელ ტენდერში მონაწილეობდა, რომელში გაიმარჯვა და როგორ შეასრულა სამუშაო;

ტენდერის ცალკეული ეტაპის ვადები და გამარჯვებული კონტრაქტორის მიერ დათქმული ვადების შესრულება;

ვინ იყო ქვე-კონტრაქტორი;

გაფორმებული კონტრაქტის პირობები;

რამდენადაა ყველა დოკუმენტაცია წარმოდგენილი;

შესრულებული სამუშაოს დამადასტურებელი დოკუმენტაცია.

როგორ შეარჩიოთ ტენდერები, რომლებსაც დააკვირდებით

გადახედეთ შესყიდვების გეგმას და აარჩიეთ საინტერესო ტენდერები მათი ღირებულების და მასშტაბების მიხედვით;

დააკვირდით იმ საჯარო დაწესებულების ტენდერებს, რომელიც ყველაზე დიდი ღირებულების ტენდერებს აცხადებს, განსაკუთრებით კი ინფრასტრუქტურულ პროექტებთან დაკავშირებით;

გადახედეთ დავების საბჭოში შეტანილ განცხადებებს და შეარჩიეთ თქვენთვის საინტერესო სადავო ტენდერი;

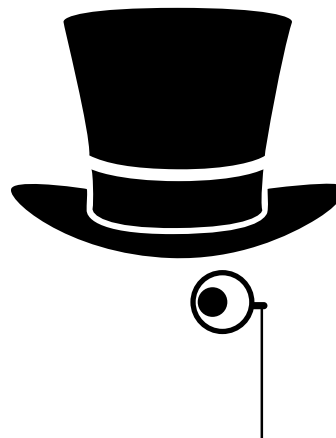
დააკვირდით საჯაროდ გაჟღერებული ინფრასტრუქტურული პროექტების ტენდერებს;

ითანამშრომლეთ არასამთავრობო ორგანიზაციების ან ბიზნესის წარმომადგენლებთან, რომელთაც შეიძლება ჰქონდეთ ინფორმაცია ტენდერებში შესაძლო დარღვევების შესახებ.

საეჭვო გარემოებები შესყიდვაში

IDFI-ის გამოცდილებიდან გამომდინარე, გთავაზობთ რამდენიმე საეჭვო გარემოებას, რომელიც შეიძლება მიუთითებდეს შესყიდვაში შესაძლო კორუფციის ნიშნებზე:

- ✦ გამარჯვებული უკონკურენტოდ გამოვლინდა (ის იყო ერთადერთი პრეტენდენტი / ან / განხორციელდა პირდაპირი შესყიდვა).
- ✦ გამარჯვებული კომპანია რეგისტრირებულია შესყიდვამდე მცირე ხნით ადრე.
- ✦ შესყიდვაში გამარჯვებული კომპანიის მფლობელ(ებ)ს ნათესაური კავშირი აქვს შემსყიდველი ორგანიზაციის თანამშრომელთან / ან / ინტერესთა კონფლიქტი - სატენდერო კომისიის წევრთან.
- ✦ ტენდერი გასაჩივრებულია (დავების საბჭოში).
- ✦ პირდაპირი შესყიდვის აუცილებლობა არასათანადოდ არის დასაბუთებული (SMP მოდული).
- ✦ ყველაზე დაბალი ფასის წარმდგენ პრეტენდენტს მიენიჭა დისკვალიფიკაცია.

- ✦ ერთი და იმავე კომპანიასთან ხშირად არის გაფორმებული პირდაპირი ხელშეკრულებები / ან / გამარჯვებულ კომპანიას სხვა მსგავს შესყიდვაში მონაწილეობა არ მიუღია.
- ✦ სატენდერო ღირებულება შესყიდვის ობიექტის საშუალო ფასზე ძალიან მაღალი ან დაბალია.
- ✦ ტენდერი შეიცავს მორგებულ მოთხოვნას / წინაპირობას (სპეციალისტის გარეშე რთული დასადგენია).
- ✦ შესყიდვა განხორციელდა ქვეკონტრაქტორის მიერ.
- ✦ შესყიდვა განხორციელდა სარეზერვო ფონდიდან.
- ✦ გაფორმებულ კონტრაქტში შევიდა ცვლილება: გახანგრძლივდა ვადა ან გაიზარდა ღირებულება.
- ✦ შესყიდვა ან/და კონტრაქტი არ არის საჯარო (არ იძებნება ელექტრონულ სისტემაში).

როგორ მოძებნოთ / გააუმჯობესოთ მონაცემები კომპანიის შესახებ?

შესყიდვების მონიტორინგისას მნიშვნელოვანია ტენდერში ჩართული კომპანიებისა და მათი მფლობელების შესახებ ინფორმაციის მოგროვება და გადამოწმება. ამისთვის რამდენიმე გზა არსებობს:

მოძებნეთ კომპანიის სახელი (ქართული და ლათინური ასოებით), ტელეფონის ნომერი და მისამართი. გაეცანით კომპანიის შესახებ ინტერნეტ სივრცეში მოძიებულ ინფორმაციას და მოინიშნეთ საგულისხმო ფაქტები/გარემოებები, რაც შესაძლოა გამოგადგეთ საკითხის შესწავლისას.

კომპანიის ვებგვერდი (არსებობის შემთხვევაში)

სოციალურ ქსელთან ერთად შეამოწმეთ რამდენად აქტუალური ვებგვერდი და გარკვეით არის თუ არა კომპანია ნამდვილი. არსებობის შემთხვევაში, გაეცანით კომპანიის ვებგვერდზე განთავსებულ ინფორმაციას.

მოძებნეთ კომპანიის ოფიციალური Facebook გვერდი და შეამოწმეთ ჩვენ შესახებ / About Us-ის განყოფილება.

ბიზნესის რეესტრი⁸

საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდიდან გადადით ბიზნესის რეესტრის განყოფილებაში და მოძებნეთ თქვენთვის სასურველი კომპანიის დეტალები როგორც საძიებო სიტყვის, ასევე შემდეგი მონაცემების დახმარებით:

საიდენტიფიკაციო კოდი ან პირადი ნომერი⁹ (ძიებისას ყველაზე მარტივი გზა)

კომპანიის დასახელება

სამართლებრივი ფორმა

ელ-ფოსტა

შენიშვნა:

გაითვალისწინეთ, თუ კომპანიის დასახელებაში ერთი ასოც კი შეცდომით მიუთითეთ, მონაცემთა ბაზა სათანადოდ არ მოძებნის.

⁸ ბიზნესის რეესტრი: <https://napr.gov.ge/dziebakomp>

⁹ ცალკეული საჯარო შესყიდვის შემთხვევაში, შესაძლებელია პრეტენდენტი ან მიმწოდებელი კომპანიის პროფილისა და მისი საიდენტიფიკაციო კოდის ნახვა, რაც შეგიძლიათ გამოიყენოთ ბიზნეს რეესტრში მისი მონაცემების გადამოწმებისას.

კომპანიის მოძებნის შემდეგ გახსენით მისი მონაცემები, სადაც ნახავთ შემდეგ ინფორმაციას / დოკუმენტებს:

- ◆ საიდენტიფიკაციო კოდი;
- ◆ დასახელება;
- ◆ სამართლებრივი ფორმა;
- ◆ რეგისტრაციის თარიღი;
- ◆ სტატუსი;
- ◆ ამონაწერი მენარმეთა და არასამენარმეო იურიდიულ პირთა რეესტრიდან (პირველ რიგში, გახსენით გვერდის ზედა ნაწილში მოთავსებული დოკუმენტი, უახლესი თარიღით, რომელშიც მოცემულია კომპანიის განახლებული მონაცემები, მათ შორის ხელმძღვანელები, მმართველობითი ორგანოს წევრები, პარტნიორები მათი პირადი ნომრის, სახელისა და კომპანიაში მათი კუთვნილი წილის ოდენობის მითითებით - ხელმისაწვდომია PDF ფორმატში);
- ◆ საკუთრების სტატუსთან დაკავშირებით სხვადასხვა სახის ინფორმაცია;
- ◆ სუბიექტის რეგისტრირებულ მონაცემებში ცვლილებების რეგისტრაცია.

გაითვალისწინეთ, რომ ზოგიერთი დოკუმენტი .djvu format-ითაა ხელმისაწვდომი, რის გასახსნელადაც djvu reader-ის პროგრამის გადმოწერაა საჭირო.¹⁰ **აუცილებლად შეამოწმეთ ის ფაილები, რომლებიც სათაურში რიცხვებსაც შეიცავს!** დოკუმენტებში შესაძლოა ნახოთ შემდეგი ტიპის ინფორმაცია:

- ◆ მფლობელების შეხვედრები;
- ◆ ინფორმაცია იურიდიული წარმომადგენლების, დირექტორებისა და ზოგიერთ შემთხვევაში, ოფშორული კომპანიების მფლობელების შესახებ;
- ◆ კომპანიის წინააღმდეგ სასამართლო გადაწყვეტილებები;
- ◆ ინფორმაცია გირავნობის შესახებ;
- ◆ მფლობელი სუბიექტის ცვლილების შემთხვევაში, წილის გასხვისების შესახებ ხელშეკრულებაც არის ხოლმე ატვირთული, სადაც როგორც წესი მითითებულია ფასიც.

¹⁰ პროგრამა შეგიძლიათ გადმოწეროთ შემდეგი ბმულიდან: <https://djvu.com/download/>

შენიშვნა:

თუ ამ დოკუმენტების გაცნობისას კომპანიის დირექტორის ან წარმომადგენლის პირად ნომერს, მისამართს ან ელ-ფოსტას შეხვდებით, აუცილებლად ჩაინიშნეთ!

Company Info - ეს ვებგვერდი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ბიზნესის რეესტრის ბაზაზე „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველომ“ შექმნა. მასზე უფრო გამარტივებულია კომპანიისა და მისი ხელმძღვანელის პირადი ნომრის მოძებნა. ძიება შესაძლებელია როგორც კომპანიის, ასევე, ინდივიდის სახელებით.

შეზღუდვა:

2014 წელს საჯარო რეესტრის ეროვნულმა სააგენტომ ბიზნესის რეესტრზე დამცავი კოდი დააყენა, რის გამოც ამ ვებგვერდზე მონაცემები ავტომატურად აღარ ახლდება. ამიტომ, მონაცემები აუცილებლად გადამოწმეთ [ბიზნეს რეესტრზეც!](#)

➔ **პარტიების შემოწირულობები**¹¹ - სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ვებგვერდზე, პოლიტიკური ფინანსების მონიტორინგის დეპარტამენტის განყოფილებაში მოცემულია ცალკეული პოლიტიკური პარტიებისთვის იურიდიული და ფიზიკური პირების მიერ 2012 წლიდან განეული შემოწირულობები. **ეს გამოგადგებათ კომპანიების პოლიტიკური კავშირების დასადგენად.** ძიება შესაძლებელია შემდეგი ტიპის მონაცემების მიხედვით:

¹¹ პარტიების შემოწირულობები: <https://monitoring.sao.ge/>

დასახელება ან სახელი და გვარი

შემონირულობის მიმღები (პოლიტიკური პარტია)

საიდენტიფიკაციო კოდი ან პირადი ნომერი

თანხა

თარიღი

იურიდიული ფორმა (ფიზიკური, იურიდიული ან ორივე)

შემონირულობის ტიპი

➔ **პარტიების შემონირულობები** (დაკავშირებული სხვა მონაცემებთან)¹² - პლატფორმა მომხმარებელს საშუალებას აძლევს, **მოიძიოს ინფორმაცია პოლიტიკური პარტიების შემომწირველების ბიზნესინტერესების შესახებ**. ამისთვის, **პლატფორმა ერთმანეთთან აკავშირებს სხვადასხვა დაწესებულების მიერ გამოქვეყნებულ შემდეგ მონაცემებს: 2012 წლიდან პოლიტიკური პარტიების სასარგებლოდ განხორციელებულ შემონირულობებს, სახელმწიფო შესყიდვების პლატფორმას და ბიზნეს რეესტრს**. მაგ., კომპანიის ძიების შემთხვევაში გიჩვენებთ მის მიერ გაკეთებულ სხვადასხვა შემონირულობებსა და დეტალურ ინფორმაციას ტენდერებში მონაწილეობის შესახებ. პლატფორმა შექმნილია „საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველოს“ მიერ.

¹² TI-G-ის პარტიების შემონირულობების პლატფორმა: <https://www.transparency.ge/politicaldonations/>

➔ **საგადასახადო გირავნობის/იპოთეკის რეესტრი**¹³ - საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს გამოქვეყნებული აქვს გირავნობის/იპოთეკის რეესტრი, სადაც შეგიძლიათ გადაამოწმოთ არის თუ არა დარეგისტრირებული რომელიმე კომპანიის ან ინდივიდის სახელზე საგადასახადო გირავნობა, იპოთეკა ან სხვა რაიმე სახის ფინანსური სანქცია. ინფორმაცია შეგიძლიათ მოძებნოთ ორი საძიებო სისტემით:

I. განცხადებები - მოცემულია გირავნობასთან დაკავშირებით საჯარო რეესტრში წარდგენილი ყველა განცხადება (ყადალა, აკრძალვა, საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკა) და რეგისტრაციის დასრულების შედეგი. ძიება შესაძლებელია შემდეგი მონაცემებით:

- ◆ განცხადების ტიპი (ყადალა, აკრძალვა, საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკა);
- ◆ კომპანიის ან პირის სახელი;
- ◆ რეგისტრაციის თარიღი;
- ◆ განცხადების რეგისტრაციის ნომერი.

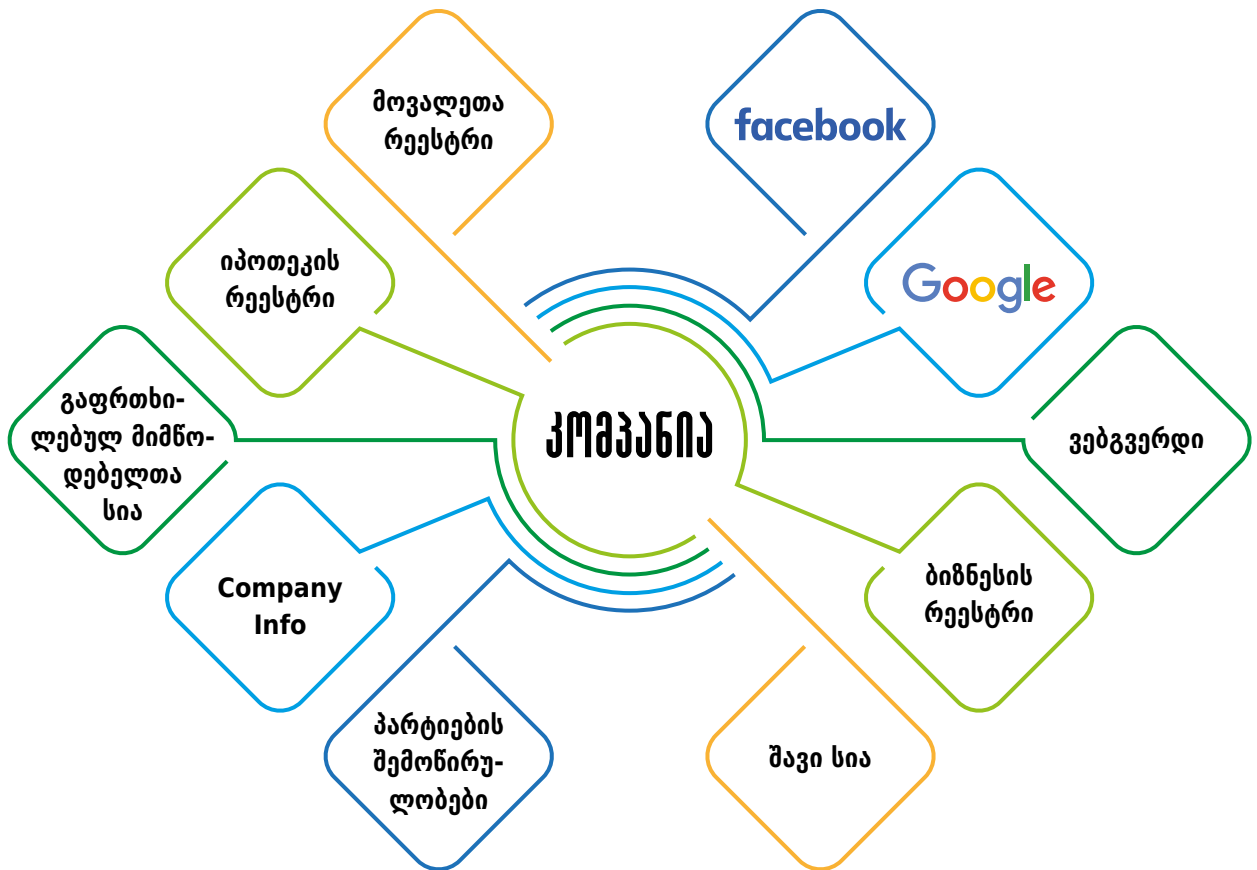
II. რეგისტრირებული მონაცემები - მოცემულია კომპანიებთან და კერძო პირებთან დაკავშირებული ყველა რეგისტრირებული საგადასახადო გირავნობის შემთხვევა. ძიება ხდება შემდეგი ინფორმაციით:

- ◆ წარმოების ტიპი (ყადალა, აკრძალვა, საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკა);
- ◆ კომპანიის/პირის სახელი;
- ◆ საიდენტიფიკაციო კოდი/პირადი ნომერი
- ◆ საგნის ტიპი (ქონების ტიპი).

შესაბამისად, აღნიშნულ რეესტრში შეგიძლიათ გადაამოწმოთ, კონკრეტული პიროვნების ან კომპანიის სახელზე რამდენად ირიცხება ყადალა, აკრძალვა, საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკა.

¹³ გირავნობის/იპოთეკის რეესტრი: <https://naprlmr.reestri.gov.ge/#/>

➔ **მოვალეთა რეესტრი**¹⁴ - საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს გამოქვეყნებული აქვს იმ კომპანიებისა და პირებისა რეესტრი, რომელთაც დავალიანება აქვთ სახელმწიფოს მიმართ. თუმცა, მოცემულია მხოლოდ მათი სახელი, საიდენტიფიკაციო კოდი / პირადი ნომერი, მისამართი და რეესტრში რეგისტრაციის ნომერი. ხელმისაწვდომი არ არის ინფორმაცია თავად დავალიანების/ ვალის შესახებ. შესაბამისად, უბრალოდ **გადაამოწმებთ რამდენად აქვს რაიმე ტიპის ფინანსური ვალდებულება ამა თუ იმ კომპანიას/ინდივიდს სახელმწიფოს მიმართ.**

¹⁴ მოვალეთა რეესტრი: <https://debt.reestri.gov.ge/main.php?s=1>

როგორ მოძებნოთ / გადაამოწმოთ მონაცემები კერძო პირზე?

შესყიდვების მონიტორინგისას მნიშვნელოვანია კერძო პირების, მათ შორის ტენდერში გამარჯვებულ კომპანიასთან დაკავშირებული ინდივიდების შესახებ სხვადასხვა ონლაინ წყაროზე დაყრდნობით ცნობების მოგროვება. ამისთვის გამოიყენეთ:

ძებნა

მოძებნეთ სახელი და გვარი (ქართული და ლათინური ასოებით), გაეცანით მის შესახებ ინტერნეტ სივრცეში არსებულ ინფორმაციას და მოინიშნეთ საგულისხმო ფაქტები/გარემოებები, რაც შესაძლოა გამოგადგეთ საკითხის შესწავლისას.

facebook

მოძებნეთ მისი Facebook ანგარიში, დაათვალიერეთ მისი პოსტები, სურათები და ნებისმიერ სხვა ინფორმაცია, დააკვირდით მის ნათესაურ კავშირებსა და სამეგობრო წრეს, საქმიანობას და ა.შ.

ამომრჩეველთა სია¹⁵

(პირადი ნომერი აუხილავალია)

ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას გამოქვეყნებული აქვს ამომრჩეველთა სია, კერძოდ, ცალკეულ მისამართზე დარეგისტრირებული ამომრჩევლების მონაცემები. **აღნიშნული ბაზა საჭირო წყაროა ამა თუ იმ პირის (1) ოჯახის წევრების, (2) დაბადების თარიღისა და (3) მისამართის დასადგენად.**

ამისთვის საჭიროა მიუთითოთ ამ პირის გვარი და პირადი ნომერი. პირადი ნომრის გასაგებად გამოიყენეთ:

¹⁵ ამომრჩეველთა სია: <https://voters.cec.gov.ge/>

- ◆ საჯარო რეესტრის **უძრავი ქონების რეესტრი**, სადაც მასზე რეგისტრირებული ქონების ძიების შედეგებში გიჩვენებთ მის პირად ნომერსაც;
- ◆ **Company Info** - ინდივიდთა ძიების მოდულში ჩანერეთ სახელი და თუ მის მფლობელობაში ყოფილა რომელიმე კომპანია, გიჩვენებთ პირად ნომერსაც.

ქონებრივი დეკლარაცია¹⁶

იმ შემთხვევაში, თუ გაქვთ ეჭვი, რომ კომპანია ან მისი მფლობელი თანამდებობის პირთან ნათესაურ კავშირშია ან საქმიანი ურთიერთობა გააჩნია, შეგიძლიათ **დაათვალიეროთ თანამდებობის პირთა ქონებრივი დეკლარაციების ვებგვერდი**. ცალკეული თანამდებობის პირის შემთხვევაში მოცემულია მისი და მისი ოჯახის წევრების შემდეგი ინფორმაცია:

- ◆ სახელი, გვარი და მისამართი;
- ◆ უძრავი ქონება;
- ◆ მოძრავი ქონება, რომელთაგან თითოეულის ღირებულება აღემატება 10,000 ლარს;
- ◆ ფასიანი ქაღალდები;
- ◆ საბანკო ანგარიშები და შენატანი;
- ◆ ნაღდი ფულადი თანხა (ოდენობა აღემატება 4,000 ლარს);
- ◆ სამეწარმეო საქმიანობაში მონაწილეობა (კომპანიების საკუთრება);
- ◆ შემოსავალი ანაზღაურებადი სამუშაო(ები)-დან;
- ◆ მოქმედი ხელშეკრულება (საგნის ღირებულება აღემატება 3,000 ლარს);
- ◆ მიღებული საჩუქარი (ღირებულება აღემატება 500 ლარს);
- ◆ ნებისმიერი შემოსავალი ან/და გასავალი (ღირებულება თითოეულ შემთხვევაში აღემატება 1,500 ლარს და არ არის მითითებული დეკლარაციის სხვა ფურცლებზე).

¹⁶ თანამდებობის პირების მიერ შევსებული დეკლარაციები: <https://declaration.gov.ge/>

შენიშვნა:

დეკლარაციაში მოცემულია თანამდებობის პირისა და მისი ოჯახის წევრების დაბადების თარიღებიც. ეს ინფორმაცია გამოგადგებათ იმ შემთხვევაში, თუ აღმოჩნდა, რომ არსებობენ ერთი და იმავე სახელისა და გვარის მქონე პირები. კერძოდ, ბიზნესისა და უძრავი ქონების რეესტრიდან ვიგებთ პირად ნომერს/ნომრებს, რის შემდეგაც ამომრჩეველთა სიაში პირადი ნომრითა და გვარით ვიგებთ მისამართს. ამ მისამართს ვადარებთ თანამდებობის პირის დეკლარაციაში მოცემულ დაბადების თარიღს და ვადასტურებთ პირის იდენტურობას.

პირადი ნომრის გაგება

❏ უძრავი ქონების
რეესტრი

❏ Company Info

მისაპართის გაგება

❏ ამომრჩეველთა
სია

შეღარიკა/ დაღასტურიკა

❏ თანამდებობის
პირთა დეკლარაციები

➡ **Company Info და ბიზნეს რეესტრი¹⁷** - მათი დახმარებით გაეცანით **პირის ბიზნეს წილებსა და კავშირებს**. ბიზნეს რეესტრის საძიებო სისტემის ველში, ამ ინფორმაციის მოსაძებნად გამოიყენეთ ველი „**მონაწილეებით ძებნა**“.

¹⁷ ბიზნეს რეესტრი: https://enreg.reestri.gov.ge/main.php?m=new_index&state=search

➔ **პარტიების შემოწირულობები**¹⁸ - სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ვებგვერდზე, პოლიტიკური ფინანსების მონიტორინგის დეპარტამენტის განყოფილებაში მოცემულია პოლიტიკური პარტიებისთვის ინდივიდებისა და იურიდიული პირების მიერ 2012 წლიდან განწეული შემოწირულობები. ეს **გამოგადგებათ პირებისა და კომპანიების პოლიტიკური კავშირების დასადგენად.**

შენიშვნა:

შემომწირველი პირების შემთხვევაში მოცემულია მათი პირადი ნომერი ან საიდენტიფიკაციო კოდი და ეს ინფორმაცია შეიძლება გამოგადგეთ სხვა პლატფორმებზე ინფორმაციის გადასამოწმებლად.

➔ **პარტიების შემოწირულობები** (დაკავშირებული სხვა მონაცემებთან)¹⁹ - პლატფორმა ერთმანეთთან აკავშირებს სხვადასხვა მონაცემებს: **2012 წლიდან პოლიტიკური პარტიების სასარგებლოდ განხორციელებულ შემოწირულობებს, სახელმწიფო შესყიდვების პლატფორმას და ბიზნეს რეესტრს.** შედეგად, მაგ., პირის სახელით ძიების შემთხვევაში, აჩვენებს არამხოლოდ მის მიერ ცალკეული პარტიისთვის შეწირულ თანხას, ასევე, დეტალურ ინფორმაციას მისი სამეწარმეო საქმიანობისა და მისი კომპანიის ტენდერებში მონაწილეობის შესახებ.

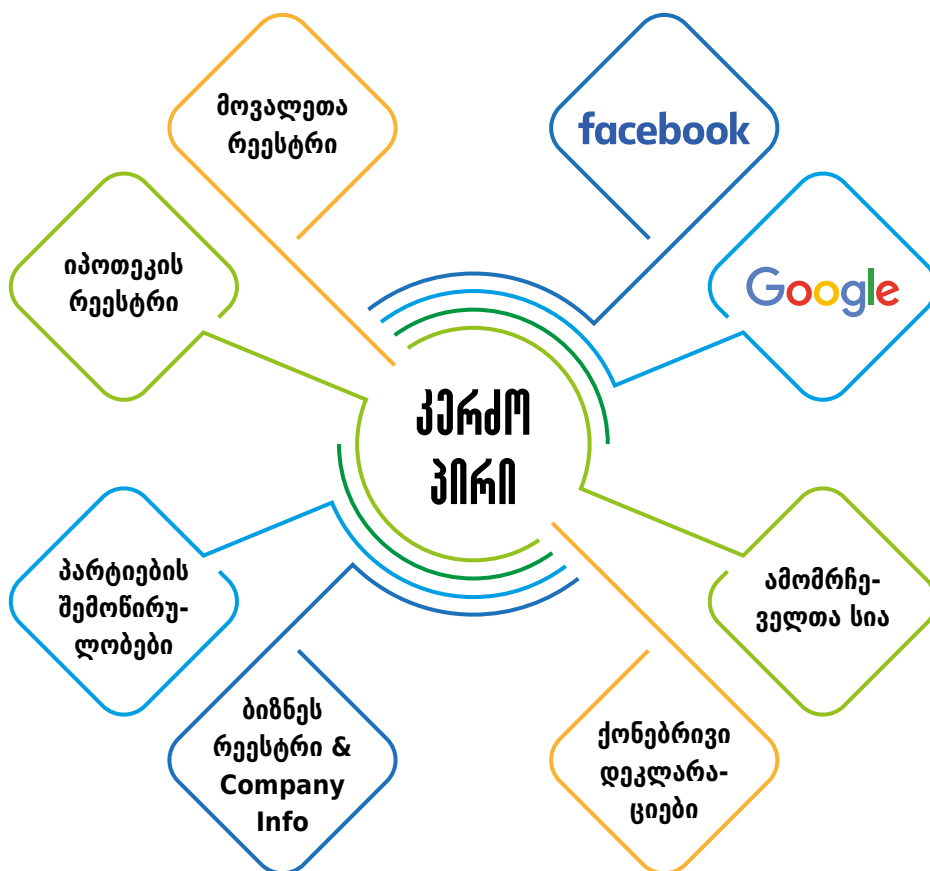
➔ **საგადასახადო გირავნობის/იპოთეკის რეესტრი**²⁰ - საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს გირავნობის/იპოთეკის რეესტრით შესაძლებელია გადამოწმდეს, **არის თუ არა დარეგისტრირებული რომელიმე ინდივიდის ან კომპანიის სახელზე საგადასახადო გირავნობა, იპოთეკა ან სხვა რაიმე სახის ფინანსური სანქცია.**

¹⁸ პარტიების შემოწირულობები: <https://monitoring.sao.ge/>

¹⁹ TI-G-ის პარტიების შემოწირულობების პლატფორმა: <https://www.transparency.ge/politicaldonations/>

²⁰ გირავნობის/იპოთეკის რეესტრი: <https://napr.mr.reestri.gov.ge/#/>

➔ **მოვალეთა რეესტრი²¹ - იმ პირებისა და კომპანიების რეესტრი, რომელთაც სახელმწიფოს მიმართ დავალიანება აქვთ.** მოცემულია მხოლოდ მათი სახელი, პირადი ნომერი, მისამართი და რეესტრში რეგისტრაციის ნომერი. ხელმისაწვდომი არ არის ინფორმაცია თავად დავალიანების/ვალის შესახებ.

²¹ მოვალეთა რეესტრი: <https://debt.reestri.gov.ge/main.php?s=1>

სახელმწიფო ბიუჯეტი და საბიუჯეტო მონაცემები

რა უნდა ვიცოდეთ ბიუჯეტის შესახებ?

სახელმწიფო ბიუჯეტი წარმოადგენს სახელმწიფოს უმნიშვნელოვანეს ფინანსურ დოკუმენტს. იგი არის ყველა უწყების მიერ განსახორციელებელი პროგრამების, ქვეპროგრამების და ღონისძიებების ერთობლიობა.

ბიუჯეტის დაგეგმარების დროს მთავრობა და მხარჯავი დაწესებულებები და საბიუჯეტო ორგანიზაციები აღწევენ ერთგვარ შეთანხმებას სახელმწიფო რესურსების განაწილებაზე სტრატეგიული პრიორიტეტების მიხედვით.

საქართველოს საბიუჯეტო სისტემა მოიცავს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტს, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური ერთეულების ბიუჯეტებსა და ადგილობრივ ბიუჯეტებს. ამასთან, ფინანსური პოლიტიკის ფორმირებისას გამოიყენება „ნაერთი ბიუჯეტი“, რომელიც აერთიანებს არსებულ ბიუჯეტებს.

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტს ამტკიცებს საქართველოს პარლამენტი.

ძირითადი ტერმინები:

ასიგნებები - სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მხარჯავი დაწესებულებებისთვის გამოყოფილი დაფინანსება.

ბიუჯეტი - საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკების და ადგილობრივი ხელისუფლებების ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესრულების მიზნით მისაღები შემოსულობების, გასაწევი გადასახდელებისა და ნაშთის ცვლილების ერთობლიობა, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების შესაბამისი ორგანოების მიერ.

პროგრამული ბიუჯეტი - ასიგნებები გამოიყოფა მხარჯავი დაწესებულებების და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამების/ქვეპროგრამების მიხედვით. პროგრამული ბიუჯეტის ძირითადი პრინციპია სახელმწიფო სახსრების მიმართვა წინასწარ განსაზღვრული შედეგების მისაღწევად, რისი გათვალისწინებითაც პროგრამული ბიუჯეტი ხშირად შედეგებზე ორიენტირებული ბიუჯეტის სახელითაა მოხსენიებული; პროგრამული ბიუჯეტის მიზანია სახელმწიფო ხარჯების ეფექტურობის ამაღლება, სახელმწიფო სექტორის დაწესებულებების დაფინანსებისა და მათ მიერ მიღწეული შედეგების ურთიერთკავშირის გაძლიერება.

პროგრამა - ბიუჯეტით განსაზღვრული პრიორიტეტების მიზნების მისაღწევად საბიუჯეტო ორგანიზაცი(ებ)ის მიერ განსახორციელებელ ღონისძიებათა ერთობლიობა, რომლებიც დაჯგუფებულია მსგავსი შინაარსის მიხედვით და ხორციელდება ერთი საბოლოო შედეგის მისაღწევად.

ქვეპროგრამა - მხარჯავი დაწესებულების პროგრამის ფარგლებში საბიუჯეტო ორგანიზაცი(ებ)ის მიერ გასატარებელ ღონისძიებათა ერთობლიობა.

პროფიციტი - თუ ბიუჯეტის დაგეგმილი შემოსავალი აჭარბებს გასავალ ნაწილს, მაშინ საუბრობენ საბიუჯეტო პროფიციტზე.

დეფიციტი - თუ ბიუჯეტის დაგეგმილი გასავალი აჭარბებს შემოსავალ ნაწილს, მაშინ საუბრობენ საბიუჯეტო დეფიციტზე.

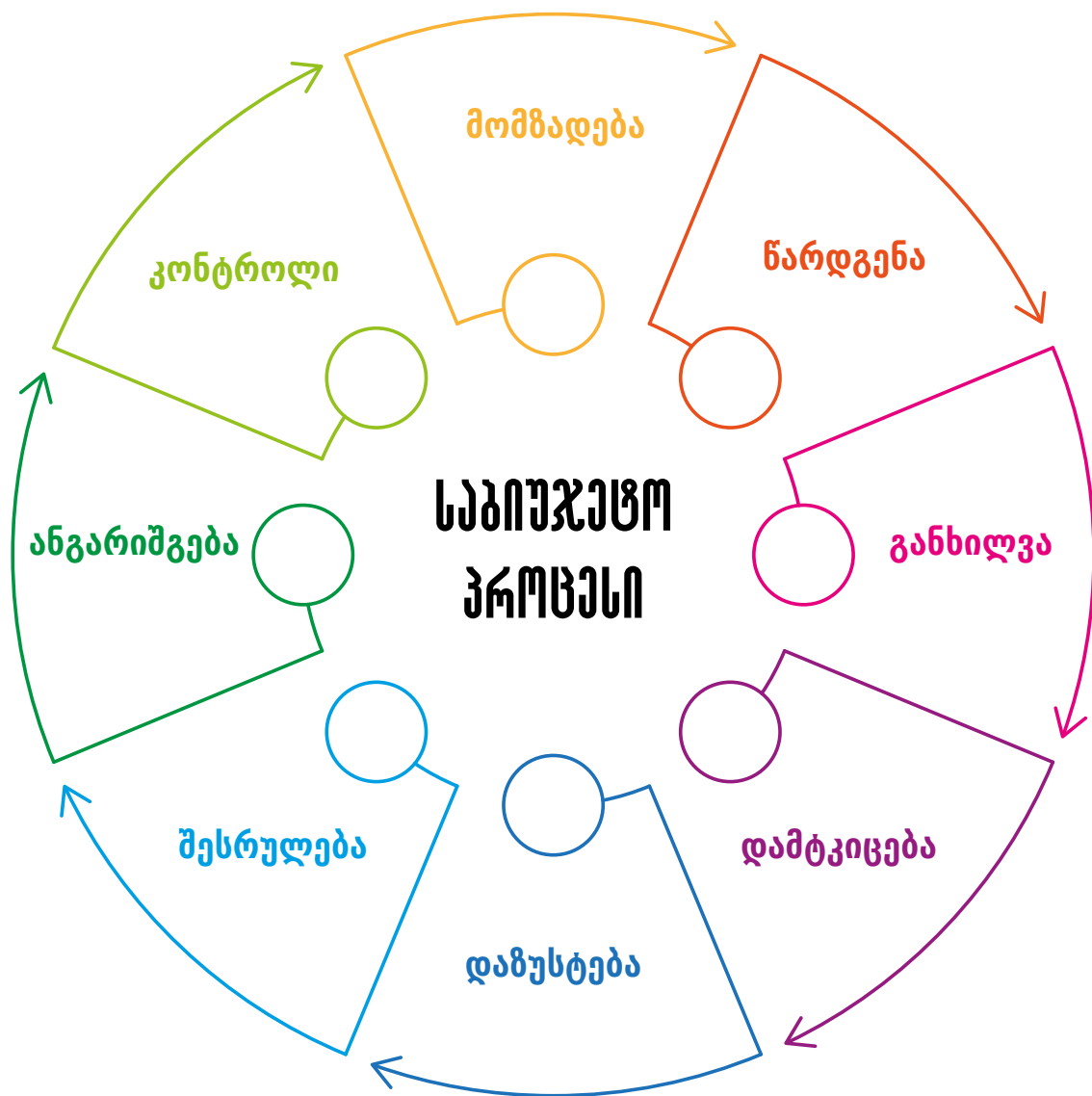
მხარჯავი დაწესებულება - ბიუჯეტის პროგრამულ კლასიფიკაციაში პირველი თანრიგით გათვალისწინებული საბიუჯეტო ორგანიზაცია.

საბიუჯეტო ორგანიზაცია - მხარჯავი დაწესებულება ან/და ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების/ქვეპროგრამების ფარგლებში თანხის განკარგვის უფლებამოსილების მქონე ორგანიზაცია, რომელიც ახორციელებს საკუთარი ბიუჯეტის პროექტის მომზადებას, ბიუჯეტის შესრულებასა და ანგარიშგებას დადგენილი ნორმების, პროცედურების და წესების თანახმად.

ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულების დოკუმენტი (BDD) - არის ქვეყნის განვითარების ძირითადი გეგმა, რომელიც ასახავს ინფორმაციას საშუალოვადიანი მაკროეკონომიკური და ფისკალური პროგნოზების შესახებ, ასევე ინფორმაციას საქართველოს ცენტრალური, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი ხელისუფლებების განვითარების ძირითადი მიმართულებების შესახებ.

რა ეტაპებისგან შედგება საბიუჯეტო პროცესი?

საბიუჯეტო პროცესი მოიცავს ბიუჯეტის ფორმირების, განხილვის, დამტკიცების, დაზუსტების, შესრულების, ანგარიშგებისა და კონტროლის ეტაპებს.

სახელმწიფო ბიუჯეტის მონაწილეები და მათი პასუხისმგებლობები

საქართველოს მთავრობა

ბიუჯეტის პროექტის
მომზადება, შესრულება
და ანგარიშგება

საქართველოს პარლამენტი

ბიუჯეტის პროექტის
განხილვა, დამტკიცება
და კონტროლი

ფინანსთა სამინისტრო

სტატისტიკური
ინფორმაციის
მომზადება

ბიუჯეტის მიღების პროცესი მოკლედ

სამინისტროების მიერ პრიორიტეტების ჩამოყალიბება

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადების მიზნით, სამინისტროები აყალიბებენ მათ პრიორიტეტებს

პრიორიტეტების და საბიუჯეტო პარამეტრების პარლამენტთან შეთანხმება

მთავრობა პრიორიტეტებს და საბიუჯეტო პარამეტრებს უთანხმებს პარლამენტს

სამინისტროების მიერ სამოქმედო გეგმების დამტკიცება

პარლამენტის შენიშვნების და წინადადებების გათვალისწინებით სამინისტროები ამტკიცებენ საშუალოვადიან პრიორიტეტებს და მათ განსახორციელებელ სტრატეგიებს

BDD დოკუმენტის მომზადება და ჭერების დამტკიცება

სამინისტროების პრიორიტეტების საფუძველზე მზადდება BDD დოკუმენტი, სადაც ასევე ასახულია მხარჯავი დაწესებულებების პროგრამების დაფინანსების სავარაუდო მოცულობები და სამინისტროების საბიუჯეტო ჭერები

საბიუჯეტო განაცხადების შევსება

BDD დოკუმენტის გათვალისწინებით მხარჯავი დაწესებულებები ავსებენ საბიუჯეტო განაცხადებს; საბიუჯეტო განაცხადების საფუძველზე ფინანსთა სამინისტრო ამზადებს სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტს

ბიუჯეტის პროექტის მომზადება

საქართველოს მთავრობა წარუდგენს ბიუჯეტის პროექტს საქართველოს პარლამენტს, რომელიც განხილვების შემდგომ ამტკიცებს წლიური ბიუჯეტის შესახებ კანონს

სახელმწიფო ბიუჯეტის სტრუქტურა

სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონის სტრუქტურა მოიცავს შემდეგი სახის ინფორმაციას:

- 1 საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლები
- 2 სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები
- 3 საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია
- 4 საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება
- 5 სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები
- 6 საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები
- 7 ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულებისათვის გადასაცემი ტრანსფერები
- 8 მარეგულირებელი ნორმები
- 9 დასკვნითი დებულებანი

საბიუჯეტო მონაცემები

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ვებგვერდზე, განყოფილებაში [ბიუჯეტი](https://mof.ge/4536),²² მოცემულია სახელმწიფო ბიუჯეტთან დაკავშირებული მონაცემები:

➔ **ბიუჯეტის ანალიტიკური მონაცემები** - აქ გრაფიკების სახით მოცემულია 2004 წლიდან დღემდე მნიშვნელოვანი საბიუჯეტო მაჩვენებლები: მშპ და ეკონომიკური ზრდა, ბიუჯეტის დეფიციტი, ინფლაცია, ნაერთი ბიუჯეტის შემოსულობები, სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები.

➔ **BDD - ქვეყნის ძირითადი მონაცემები და მიმართულებები** - აქ მოთავსებულია მთავრობის გეგმები შემდეგი წლების მანძილზე განსახორციელებელი გეგმების, პრიორიტეტული მიმართულებებისა და ბიუჯეტის ხარჯვის ზოგადი აღწერის სახით. თუმცა, აუცილებელი არაა რომ ეს პროგნოზები ზუსტად აისახოს რეალურ ბიუჯეტში. შესაბამისად, შეგიძლიათ დააკვირდეთ რამდენად თანმიმდევრულია მთავრობა თავისი გეგმებისა და პრიორიტეტების, რომელიც მანამდე შეიმუშავეს.

➔ **სახელმწიფო ბიუჯეტი** - ამ განყოფილებაში მოცემულია 2004 წლიდან დღემდე ქვეყნის **ბიუჯეტი და მათი შესრულების ანგარიშები**. ბიუჯეტი მოცემულია ზემოთ ნაჩვენები სტრუქტურის მიხედვით, რომელსაც ერთვის სხვა მნიშვნელოვანი მაჩვენებლები, მათ შორის: ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორები, ფისკალური რისკების ანალიზი, ინფორმაცია სახელმწიფო ვალის შესახებ და ა.შ. ცალკეული წლისთვის თავად სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონიდან თქვენთვის საინტერესო ინფორმაცია შეიძლება ნახოთ შემდეგ თავებში:

- ◆ თავი I - საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის მაჩვენებლები
- ◆ თავი II - სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები
- ◆ თავი VI - საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები

²² საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს განყოფილება ბიუჯეტი - <https://mof.ge/4536>

➡ **ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტი** - ამ განყოფილებაში მოცემულია მათი 2018-2019 წლების ბიუჯეტები Excel-ის ფორმატში, ასევე მიბმულია „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეზე“ მათი შესაბამისი ბმული.

შენიშვნა:

MATSNE.GOV.GE-ზე ხელმისაწვდომია ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტები საკრებულოების დადგენილების სახით. თუმცა, მათი კონსოლიდირებული (უახლესი/განახლებული) ვერსიის სანახავად საჭიროა გქონდეთ პლატფორმის ავტორიზებული მომხმარებლის ანგარიში, რომელიც ფასიანია.

➡ **საბიუჯეტო კალენდარი** - ამ განყოფილებაში, სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების შემთხვევაში ცალ-ცალკე, ყოველი წლისთვის მოცემულია ბიუჯეტთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანი თარიღები და მათი ახსნები (მაგ., როდის რომელ უწყებას რისი გაკეთება ევალება და რა ღონისძიება იგეგმება). ეს საშუალებას გაძლევთ თვალი მიადევნოთ ბიუჯეტის დაგეგმვის, განხილვის, მიღებისა და განკარგვის მთელ პროცესს.

➡ **სახელმწიფო ვალი**²³ - ფინანსთა სამინისტროს ვებგვერდის შესაბამის განყოფილებაში მოცემულია:

- ◆ სახელმწიფო ვალის მაჩვენებლები (ვალის ინდიკატორები, სახაზინო ვალდებულებები პერიოდების მიხედვით, ფინანსური მხარდაჭერა დონორებისა და სექტორების მიხედვით);
- ◆ საგარეო და საშინაო ვალის სტატისტიკა წლებისა და თვეების მიხედვით;
- ◆ მთავრობის ვალის მართვის სტრატეგია;

²³ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს გვერდზე განყოფილება სახელმწიფო ვალი: https://mof.ge/saxelmwifo_vali

- ◆ წლების მიხედვით სამინისტროებისა და უწყებების მიერ მისაღები ფულადი გრანტები/მიზნობრივი დაფინანსება;
- ◆ ბოლო წლებში დონორების ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროგრამები და პროექტები.

ბიუჯეტის მონიტორინგი შესაძლებელია განხორციელდეს საბიუჯეტო პროცესის ნებისმიერ ეტაპზე. ბიუჯეტში ასახულ მონაცემებზე დაკვირვებამ შესაძლებელია გარკვეული მინიშნებები მოგცეთ საბიუჯეტო სახსრების არაეფექტიანი, არაკანონიერი თუ პოლიტიკური ნიშნით განკარგვასთან დაკავშირებით. IDFI-ს დაკვირვებით, ბიუჯეტის მონიტორინგის თვალსაზრისით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შემდეგი საკითხების მხედველობაში მიღება:

ბიუჯეტის შესრულების მაჩვენებლები - ბიუჯეტის გეგმიურ მაჩვენებლებთან შედარებით, **ათვისებული თანხების მნიშვნელოვანი ჩამორჩენა ან გადაჭარბება** იძლევა მინიშნებას კონკრეტული პროგრამის/პროექტის დაგეგმვის ან/და მისი განხორციელების ეფექტიანობის პრობლემებთან დაკავშირებით. ასევე, **საბიუჯეტო სახსრების გადაჭარბებით ათვისება ან/და გეგმიური შემოსავლების შემცირება**, შესაძლებელია იყოს მინიშნება საბიუჯეტო სახსრების პოლიტიკური ნიშნით განკარგვასთან დაკავშირებით. მაგალითად, წინასაარჩევნო პერიოდში მოსახლეობისგან პოლიტიკური მხარდაჭერის უზრუნველყოფის მიზნით, შესაძლებელია დაჩქარდეს კონკრეტული პროექტების განხორციელება, რამაც გამოიწვიოს გეგმიური მაჩვენებლის გადაჭარბება. ასევე, წინასაარჩევნო პერიოდში შესაძლებელია შერბილდეს მოქალაქეთა დაჯარიმების პოლიტიკა, რასაც შეიძლება მოჰყვეს ამ მიმართულებით ბიუჯეტის შემოსავლების გეგმიურ მაჩვენებელთან ჩამორჩენა.

დამტკიცებულ ბიუჯეტში განხორციელებული ცვლილებები - ბიუჯეტში **კონკრეტული პროგრამის/პროექტის დაფინანსების ოდენობაში განხორციელებული ძირეული ცვლილებები** ასევე, იძლევა მინიშნებას კონკრეტული პროგრამის/პროექტის დაგეგმვის ან/და მისი განხორციელების ეფექტიანობის პრობლემებთან დაკავშირებით. ბიუჯეტის მონიტორინგის ფარგლებში ასევე შესაძლებელია, მსგავსი ცვლილებების კავშირის დადგენა პოლიტიკურ პროცესებთან.

დაფარული ხარჯები - ბიუჯეტის დოკუმენტებში ასახული მონაცემები ხშირ შემთხვევაში არ იძლევა დეტალურ ინფორმაციას კონკრეტული მხარჯავი დაწესებულების მიერ გაწეული ხარჯების შესახებ, კონკრეტული ხარჯების სახეების მიხედვით. მაგალითად, ბიუჯეტის დოკუმენტიდან შესაძლებელია მიიღოს ინფორმაცია კონკრეტული უწყების მიერ შრომის ანაზღაურებაზე გაწეული ხარჯების შესახებ ჯამური ინფორმაცია, თუმცა მათ შორის რამდენია სარგო, პრემია ან დანამატი, მსგავს ჩაშლას არ გვანდის. ბიუჯეტით ვიგებთ საქონელი და მომსახურების მუხლით გაწეული ხარჯების შესახებ ინფორმაციას. თუმცა, როგორ ნაწილდება ეს თანხა სამივლინებო, წარმომადგენლობითი, ავტოპარკის თუ სხვა ხარჯებზე არ არის ხელმისაწვდომი. ასევე, სხვა ხარჯების მუხლით შესაძლებელია დაფარული იყოს გაწეული ხარჯების შესახებ ისეთი მონაცემები, რომელიც გარკვეული გადაცდომების კუთხით მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მატარებელია. შედეგად, **ბიუჯეტში ასახული ჯამური მონაცემები** გვეხმარება მონიტორინგის ობიექტი საჯარო დაწესებულების თუ პროგრამის / პროექტის შერჩევაში, რომლის დეტალური შესწავლისთვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ სხვა წყაროები/პლატფორმები ან გამოითხოვოთ საჯარო ინფორმაცია.

საჯარო დაწესებულებებისათვის გამოყოფილი ასიგნებების ტენდენციები - მონიტორინგის ობიექტი საჯარო დაწესებულების შერჩევისთვის ასევე გამოგადგებათ წლების განმავლობაში საჯარო დაწესებულებებისათვის **კონკრეტული მიმართულებით გამოყოფილი ასიგნებების ზრდა/კლების ტენდენციების ანალიზი**. ცალკეული მიმართულებით ხარჯების მკვეთრი ზრდის დაფიქსირებისას შეგიძლიათ დაიწყოთ ხარჯების მიზანშეწონილობის კვლევა. ამისთვის, პირველ რიგში, გააგზავნეთ საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის წერილები შერჩეულ მხარჯავ საჯარო დაწესებულებაში და დაადგინეთ კონკრეტული მიმართულებებით გაწეული თუ დაგეგმილი ხარჯების მიზნობრიობა.

ბიუჯეტის მონიტორი

სახელმწიფო და მუნიციპალური ბიუჯეტების შესახებ ინფორმაცია უფრო მარტივად აღსაქმელ ფორმატშია ხელმისაწვდომი საქართველოს აუდიტის სამსახურის ანალიტიკურ პორტალზე [ბიუჯეტის მონიტორი](https://budgetmonitor.ge/ka).²⁴ ამ პლატფორმაზე გამოქვეყნებული მონაცემების შინაარსთან ერთად საგულისხმოა გამოქვეყნების ფორმაც - **მონაცემები წარმოდგენილია ვიზუალური ელემენტებით, შესაძლებელია მონაცემების სხვადასხვა ფორმატში გადმოწერა, მოცემულია ცალკეული განმარტებები და მითითებულია მონაცემთა წყაროც.**

მონაცემები სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ

სახელმწიფო ბიუჯეტისთვის განკუთვნილ განყოფილებაში გადასვლისას ბიუჯეტის შესახებ ბოლო წლების შემდეგი მონაცემები ჩნდება:

შემოსულობები და გადასახდელები;

სახელმწიფო შემოსავლები - წლიური გეგმა, შემოსავლები კომპონენტების მიხედვით, შემოსავლების მშპ-სთან მიმართება და ა.შ.;

ბიუჯეტის ათვისება - პროგრამებისა და ქვეპროგრამების ათვისების მაჩვენებლები: გადასახდელების შესრულება, პრიორიტეტების მიხედვით პროგრამების/ქვეპროგრამების ფაქტობრივი ხარჯი და შესრულების მაჩვენებლები, პრიორიტეტების/პროგრამების მიხედვით გადასახდელების შესრულება, გადასახდელების შესრულება მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით, პროგრამების/ქვეპროგრამების განაწილება შესრულების მაჩვენებლების მიხედვით;

²⁴ საქართველოს აუდიტის სამსახურის ანალიტიკური პორტალი - ბიუჯეტის მონიტორი: <https://budgetmonitor.ge/ka>

ადმინისტრაციული ხარჯი - ცალკეული საჯარო დაწესებულებების, ასევე ჯამური მონაცემები სხვადასხვა ბიუროკრატიული ხარჯების/მაჩვენებლების (შრომის ჯამური ანაზღაურება, თანამდებობრივი სარგო, პრემია, დანამატი, მივლინების, წარმომადგენლობითი და სანჯავის ხარჯი, შტატიანი და შტატ-გარეშე თანამშრომლებისა და ავტომობილების რაოდენობა) შესახებ. ასევე, მოცემულია მხარჯავი დაწესებულებების განაწილება შრომის ანაზღაურებაში პრემიისა და დანამატის წილების მიხედვით;

სახელმწიფო შესყიდვები - წლების მიხედვით შესყიდვების წილი გადასახდელებში, შესყიდვები სახეების მიხედვით, შესყიდვის ობიექტები, აუდიტების შედეგად გამოვლენილი სისტემური ხარვეზები და შესაბამისი ანგარიშები, ჩატარებული აუდიტების შედეგად გამოვლენილი დარღვევები დაწესებულებების მიხედვით;

ეროვნული მაჩვენებლები - წლების მიხედვით ქვეყნის ძირითადი ეკონომიკური მაჩვენებლები და ქვეყნის პოზიცია სხვადასხვა საერთაშორისო ინდექსსა თუ კვლევაში;

სახელმწიფო ვალი - სახელმწიფო ვალის დინამიკა, მომსახურება და მისი მაჩვენებლის მიმართება არსებულ ზღვრებთან, დეტალები საგარეო (ვალი ვალუტის, კრედიტორებისა საპროცენტო განაკვეთის მიხედვით, მიზნობრიობა და ათვისების მდგომარეობა) და საშინაო (სტრუქტურა, სახელმწიფო ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული მონაცემები) ვალთან დაკავშირებით;

კაპიტალური პროექტები - ცენტრალურ, მუნიციპალურ და სახელმწიფო საწარმოების დონეზე ბიუჯეტიდან დაფინანსებული კაპიტალური პროექტების დეტალები: წილი მშპ-ში, წილი სახელმწიფო ბიუჯეტში, დაფინანსების წყარო, განაწილება დაწესებულებების მიხედვით, განხორციელების ეტაპები და შეფასების შედეგები, შესრულების მდგომარეობა, გეგმასთან შესაბამისობა და შესაბამისი ხარჯები;

სარეზერვო ფონდები - მთავრობისა და პრეზიდენტის სარეზერვო ფონდების, ასევე, რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდის მონაცემები: თანხების ათვისება, ათვისებული თანხების მიზნობრიობა, ფონდის მართვასთან დაკავშირებით აუდიტის მიერ გამოვლენილი ნაკლოვანებები და შესაბამისი ანგარიშები;

პროგრამული ბიუჯეტირება - ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესთან დაკავშირებით აღმოჩენილი ხარვეზები, ბიუჯეტის პროგრამების ხარჯები და მიღწეული შედეგები, ბიუჯეტის შესრულებასთან დაკავშირებით აუდიტის მიგნებები და შესაბამისი ანგარიშები.

შესაბამისად, სახელმწიფო ბიუჯეტის ამ განყოფილებიდან **შეგიძლიათ გაიგოთ:**

- ➔ რისგან შედგება ბიუჯეტი?
- ➔ როგორია სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულება?
- ➔ რა პროგრამები ფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან?
- ➔ როგორ ნაწილდება სახელმწიფო ბიუჯეტი მხარჯავი დაწესებულებების პროგრამებზე?
- ➔ როგორია პროგრამებზე გამოყოფილი რესურსების ათვისების მდგომარეობა?
- ➔ როგორია ადმინისტრაციული ხარჯები (მაგ., შრომის ანაზღაურება, პრემია, დანამატი და ა.შ.) მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით?
- ➔ რამდენია სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლები?
- ➔ როგორია საგადასახადო შემოსავლების სტრუქტურა და მობილიზების დინამიკა?
- ➔ როგორია ქვეყნის ძირითადი ეკონომიკური მაჩვენებლები?
- ➔ ბიუჯეტის რა ნაწილი მიემართება ინფრასტრუქტურულ პროექტებზე?
- ➔ როგორ ნაწილდება რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდი მუნიციპალიტეტებს შორის?
- ➔ როგორია ინფრასტრუქტურული პროექტების შესრულების მდგომარეობა ცენტრალურ და მუნიციპალურ დონეებზე?
- ➔ რამდენია სახელმწიფო ვალი?

- ➔ რა გავლენას ახდენს ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილება სახელმწიფო ვალზე?
- ➔ რამდენია გამარტივებული შესყიდვების წილი შესყიდვებში?
- ➔ როგორია საგარეო და საშინაო ვალის სტრუქტურა?
- ➔ რა სისტემური ხარვეზებია შესყიდვების განხორციელების პროცესში?

მონაცემები მუნიციპალური ბიუჯეტების შესახებ

ანალიტიკურ პორტალზე²⁵ ცალკე განყოფილებაა მუნიციპალური ბიუჯეტის შესახებ, სადაც მოცემულია შემდეგი ტიპის მონაცემები ცალკეული მუნიციპალიტეტის შემთხვევაში:

- ◆ **შემოსულობები და გადასახდელები** კატეგორიების მიხედვით;
- ◆ **ზოგადი ინფორმაცია** - ფართობი, მოსახლეობის რაოდენობა და დასაქმებულთა რაოდენობა;
- ◆ **ტრანსფერების მოცულობა** - გათანაბრებითი, მიზნობრივი, სპეციალური და კაპიტალური ტრანსფერები;
- ◆ **ადმინისტრაციული ხარჯები** - ინფორმაცია სხვადასხვა ბიუროკრატიული ხარჯების/მაჩვენებლების (შრომის ჯამური ანაზღაურება, თანამდებობრივი სარგო, პრემია, დანამატი, მივლინების, წარმომადგენლობითი და საწვავის ხარჯი, შტატიანი და შტატგარეშე თანამშრომლებისა და ავტომობილების რაოდენობა) შესახებ;
- ◆ ცალკეული ფინანსური და ადმინისტრაციული მონაცემები მუნიციპალიტეტების **იურიდიული პირების** შესახებ

შესაძლებელია, ასევე, მუნიციპალიტეტების მსგავსი მაჩვენებლების შედარება ერთმანეთთან.

²⁵ ბიუჯეტის მონიტორის განყოფილება მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტზე: <https://budgetmonitor.ge/ka/municipality>

შედეგად, მუნიციპალური ბიუჯეტის ამ განყოფილებიდან **შეგიძლიათ გაიგოთ:**

- ➔ რამდენია თითოეული მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი?
- ➔ რა თანხას მიმართავენ მუნიციპალიტეტები სხვადასხვა ადმინისტრაციულ ხარჯებში?
- ➔ მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტების შედარება;
- ➔ რამდენი იურიდიული პირია თითოეულ მუნიციპალიტეტში და რამდენია მათი დაფინანსება? და ა.შ.
- ➔ რა რაოდენობის ტრანსფერები მიემართება თითოეულ მუნიციპალიტეტში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან?

ინფორმაცია ბოლო წლებში ჩატარებული აუდიტის შედეგად გამოვლენილი დარღვევების შესახებ

ამ განყოფილებაში²⁶ ხელმისაწვდომია **აუდიტის სამსახურის მიერ ჩატარებული აუდიტის შედეგები** და გაცემული რეკომენდაციები მარტივი ვიზუალური ფილტრების საშუალებით. აუდიტის სამსახურის მიერ აღმოჩენილი დარღვევები დაჯგუფებული და ვიზუალურად არის გამოტანილი, რაც მომხმარებლისთვის ამარტივებს დოკუმენტების მთავარი არსის გაგებას. კერძოდ, დასკვნები გამოტანილია შემდეგი ტიპის დარღვევების მიხედვით: აქტივების მართვის, აღრიცხვა-ანგარიშების, ორგანიზაციული და პერსონალის მართვის, საბიუჯეტო რესურსების მართვისა და შესყიდვების მართვის დარღვევები. ხელმისაწვდომია თავად აუდიტის დასკვნა და მთლიანი ანგარიში.

ანგარიშების ძებნა შესაძლებელია დაწესებულების, ბიუჯეტის დონის, წლების, აუდიტის ტიპისა და დასახელების მითითებით.

²⁶ ბიუჯეტის მონიტორის განყოფილება აუდიტის ანგარიშებზე: <https://budgetmonitor.ge/ka/municipality>

პრაქტიკული რჩევები IDFI-სგან

საჯარო დაწესებულებების მიერ სახელმწიფო ფინანსების რაციონალურ განკარგვასთან დაკავშირებით არსებული პრობლემების დადგენაში მნიშვნელოვნად გვეხმარება სახელმწიფო აუდიტის ანგარიშების ფაქტების დეტალური ანალიზი. სახელმწიფო ბიუჯეტის არამიზნობრივ და არაეფექტიან ხარჯვასთან დაკავშირებით, სისტემური ხასიათის ხარვეზების იდენტიფიცირების მიზნით, **განსაკუთრებით ინფორმაციულია აუდიტის სამსახურის მოხსენებები სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ და სახელმწიფო პროგრამების/მიმართულებების ეფექტიანობის აუდიტები.** კონკრეტული უწყების დონეზე, საჯარო ფინანსების მართვასთან, კანონიერებასა და მიზნობრიობასთან დაკავშირებული პრობლემების გამოვლენაში გამოგადგებათ თითოეულ მათგანზე მომზადებული ფინანსური და შესაბამისობის აუდიტები.

აუდიტის ანგარიშში მოყვანილი ფაქტები გამოგადგებათ არსებული პრობლემების იდენტიფიცირების, გაცნობისა და შემდგომი მონიტორინგის ობიექტი დაწესებულების/სფეროს შერჩევისთვის, ასევე, თქვენი ანალიზის საფუძველზე გამოკვეთილი ვარაუდების გასამყარებლად.

IDFI

ფინანსური მონაცემები

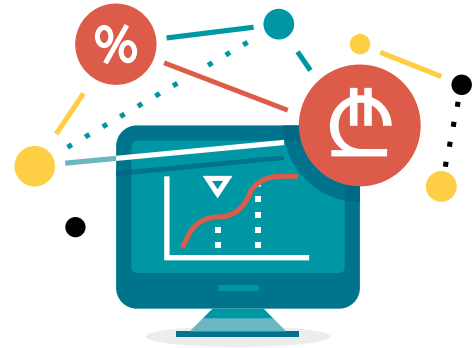
საქართველოს ეროვნული ბანკის ვებგვერდზე, [სტატისტიკის განყოფილებაში](https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=304)²⁷ Excel-ის ფორმატში გამოქვეყნებულია ბოლო წლების მონაცემები შემდეგ საკითხებზე:

✕ მშპ და ეროვნული შემოსავალი;

✕ **ფასები** - ინფლაცია, სამომხმარებლო ფასების ინდექსი, მწარმოებელთა ფასების ინდექსი;

✕ **მონეტარული და ფინანსური სტატისტიკა** - მონეტარული სტატისტიკა, ცენტრალური ბანკის მიმოხილვა, დეპოზიტური კორპორაციების მიმოხილვა, ფულის მასის აგრეგატები და მონეტარული კოეფიციენტები, კომერციული ბანკების კრედიტით აქტივები და პასივები, კომერციული ბანკების საქმიანობის ფინანსური მაჩვენებლები, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები აქტივები და პასივები, საპროცენტო განაკვეთების სტატისტიკა, დეპოზიტები, სხვადასხვა სახის სესხები და მათი დეტალური ინფორმაცია რეგიონების, სექტორების, დებიტორების, მიზნობრიობის, მოცულობების მიხედვით;

✕ **საფინანსო ბაზრები** - სახაზინო ვალდებულებების აუქციონების შედეგები, სახაზინო ობ-

ლიგაციების აუქციონების შედეგები, ოქროს სერთიფიკატებით ვაჭრობის შედეგები, სახელმწიფო ობლიგაციების აუქციონების შედეგები, მთავრობის ფასიანი ქაღალდები მფლობელების მიხედვით;

✕ **გაცვლითი კურსი** - ოფიციალური ყოველდღიური გაცვლითი კურსი, ოფიციალური გაცვლითი კურსები (1993-2018);

✕ **საგადახდო ბარათების ბაზარი** - საგადახდო ბარათების რაოდენობა, საგადახდო ბარათებით განხორციელებული ოპერაციები;

✕ **საგარეო სექტორი** - საგარეო ვალი, საგარეო ვალის გადახდის გრაფიკი, ოფიციალური საერთაშორისო რეზერვები, საგარეო ვაჭრობა ქვეყნების, სასაქონლო ჯგუფების მიხედვით, ფულადი გზავნილები ქვეყნების, თვეების, სისტემების მიხედვით.

²⁷ საქართველოს ეროვნული ბანკის ვებგვერდი: <https://www.nbg.gov.ge/index.php?m=304>

აღნიშნული სტატისტიკური მონაცემები მოიცავს მნიშვნელოვან ინფორმაციას, რომელიც საჭიროა ფინანსური ანალიზის მოსამზადებლად. მაგალითად, მსგავსი მონაცემები გვეხმარება ისეთი აქტუალური თემების შესწავლაში, როგორიცაა სავალუტო რყევების მიზეზების დადგენა, ინფლაციის გამომწვევი მიზეზები, საფინანსო ბაზრების მიმოხილვა და ა.შ.

ცალკეული სტატისტიკური მონაცემთა ბაზების გარდა, როგორც აღინიშნა, ეროვნული ბანკის ვებგვერდზე გამოქვეყნებული ვალუტის ყოველდღიური კურსის შესახებ ინფორმაცია. ეს ყოველდღიური მონაცემები საშუალებას გაძლევთ სხვადასხვა პერიოდში უცხოურ ვალუტაში არსებული თანხები გადაიყვანოთ ერთ მისაღებ ვალუტაში სასურველი დღის კურსით, და კვლევის მიზნებიდან გამომდინარე ზუსტი მონაცემები შეადაროთ ერთმანეთს.

შემოსავლების სამსახურის მონაცემები/რეესტრები

შემოსავლების სამსახურის ვებგვერდზე რამდენიმე მნიშვნელოვანი რეესტრი/მონაცემია განთავსებული, რომელიც ცალკეული კომპანიისა თუ დაწესებულების საქმიანობის მონიტორინგისას შეიძლება გამოგადგეთ:

სათამაშო ბიზნესის ნებართვების რეესტრი²⁸ - ცალკეული კომპანიის შესახებ მოცემულია: საიდენტიფიკაციო კოდი, დასახელება, ნებართვის სახე, ნებართვის ნომერი, დაწყებისა და დასრულების თარიღები, მისამართი;

²⁸ სათამაშო ბიზნესის ნებართვის რეესტრი: https://www.rs.ge/Default.aspx?sec_id=6181&lang=1

მაღალმთიანი რეგიონის საწარმოთა რეესტრი²⁹ - მსგავსი სტატუსის მქონე საწარმოების შემთხვევაში მოცემულია: საიდენტიფიკაციო კოდი, გადამხდელის დასახელება, სტატუსის მინიჭების შესახებ მთავრობის განკარგულების ნომერი და სტატუსის მინიჭების თარიღი;

საქველმოქმედო ორგანიზაციების რეესტრი³⁰ - ცალკეული ორგანიზაციისთვის მოცემულია საიდენტიფიკაციო ნომერი, გადამხდელი/დასახელება, სტატუსის მინიჭებისა და შეწყვეტის თარიღი.

საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესაბამისად საგადასახადო შეღავათით მოსარგებლე პირთა ერთიანი ელექტრონული რეესტრი³¹ - მო-

ცემულია ის პროექტები და ორგანიზაციები, მათ შორის სახელმწიფო ორგანოები და არაკომერციული ორგანიზაციები, რომლებიც სხვადასხვა საერთაშორისო ხელშეკრულების შედეგად გათავისუფლებულნი არიან გარკვეული გადასახადებისგან. მოცემულია საერთაშორისო ხელშეკრულების დასახელება, პროექტის დასახელება, პროექტის განმახორციელებელი ორგანიზაციის დასახელება და საიდენტიფიკაციო კოდი, პროექტის დაწყებისა და დასრულების თარიღი, გადასახადების სახეები, რომლებზეც ვრცელდება შეღავათი (დღგ, აქციზი, იმპორტის გადასახადი) და სტატუსი.

ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტების რეესტრი³² - მოცემულია რეგისტრირებული ინტელექტუალური საკუთრებების სია, სადაც წარმოდგენილია: ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტი, უფლების მფლობელი ან მისი წარმომადგენელი, ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტის შემცველი საქონელი (დასახელება და კოდი). ასევე, მიბმულია რეგისტრაციის შესაბამისი ბრძანების დოკუმენტი.

²⁹ მაღალმთიანი რეგიონების საწარმოთა რეესტრი: https://www.rs.ge/Default.aspx?sec_id=6342&lang=1

³⁰ საქველმოქმედო ორგანიზაციების რეესტრი: https://www.rs.ge/Default.aspx?sec_id=4761&lang=1

³¹ საგადასახადო შეღავათით მოსარგებლეთა რეესტრი: <https://www.rs.ge/5440>

³² ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტების რეესტრი: https://www.rs.ge/Default.aspx?sec_id=4867&lang=1

სოციალური და ჯანდაცვის მონაცემები

სოციალური მომსახურების სააგენტოს ვებგვერ-
დზე.³³ სტატისტიკის განყოფილებაში, გამოქვეყნე-
ბულია მთელი რიგი სტატისტიკური და ფინანსური
მონაცემები შემდეგ საკითხებსა და სახელმწიფო
პროგრამებზე:

- ◆ პენსია;
- ◆ სოციალური პაკეტი;
- ◆ სახელმწიფოს კომპენსაცია და აკადემიური
სტიპენდია;
- ◆ საყოფაცხოვრებო სუბსიდია;
- ◆ მიზნობრივი სოციალური დახმარება;
- ◆ საარსებო შემწეობა;
- ◆ დემოგრაფიული მდგომარეობის
გაუმჯობესების ხელშეწყობის პროგრამა;
- ◆ მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად
მცხოვრების პირების დახმარება;
- ◆ სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე
ბრუნვა;
- ◆ ჯანმრთელობის დაზღვევის სახელმწიფო
პროგრამა;
- ◆ ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო
მედიკამენტებით უზრუნველყოფის
პროგრამა;
- ◆ იძულებით გადაადგილებული პირები და
ლტოლვილები;
- ◆ და სხვა სოციალური პროგრამები.

³³ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ვებგვერდი: http://ssa.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=610

რჩევები/დაკვირვება IDFI-სგან

IDFI-ის მიერ სოციალური და ჯანდაცვის პროგრამების მონიტორინგის გამოცდილებიდან გამომდინარე, გიზიარებთ რამდენიმე რჩევას/დაკვირვებას:

- ◆ საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ყველაზე დიდი თანხა სოციალური და ჯანდაცვის პროგრამების დაფინანსებაზე იხარჯება. შესაბამისად, ეს სფერო, კორუფციის თუ სახელმწიფო ფინანსების არამიზნობრივი განკარგვის თვალსაზრისით ერთ-ერთი ყველაზე მაღალი რისკის მატარებელია. მსგავსი რისკების თვალსაზრისით, მისი მასშტაბებიდან გამომდინარე, **გამორჩეულია საყოველთაო ჯანდაცვის პროგრამა.**
- ◆ სახელმწიფო ფინანსების არამიზნობრივი განკარგვის თვალსაზრისით ასევე მნიშვნელოვან რისკებს შეიცავს **ის პროგრამები, სადაც ბენეფიციარებისათვის კონკრეტული დაფინანსების ოდენობა დამოკიდებულია სპეციალურად შექმნილი კომისიების გადაწყვეტილებებზე.** მაგალითად, რეფერალური მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში შესაძლებელია თანხების გაცემა გააქტიურდეს პოლიტიკური ნიშნით წინა საარჩევნო პერიოდში, ასევე, დაფინანსება გამოიყოს კონკრეტული თანამდებობის პირების გავლენით და ა.შ.
- ◆ სოციალური მომსახურების სააგენტოს ვებგვერდზე გამოქვეყნებული სტატისტიკური **მონაცემები გვეხმარება ნებისმიერი სოციალური და ჯანდაცვის პროგრამის მიმდინარეობის შესწავლაში.** თუმცა, სრულფასოვანი მონიტორინგის განხორციელების მიზნით მნიშვნელოვანია, შესაბამისი **საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის წერილების გაგზავნა. სოციალური ქსელების აქტიური მონიტორინგი ასევე, შეიძლება გამოგადგეთ პროგრამის ბენეფიციარების შესაძლო კავშირების დადგენაში.**

საქართველოში აქტები და სასაქართველო გადაწყვეტილებები

საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე³⁴

საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს ვებგვერდზე ხელმისაწვდომია კანონები და სხვა ნორმატიული აქტები. მათ შორის, ყველა უწყების მიერ მიღებული ნორმატიული აქტები, საერთაშორისო ხელშეკრულებები, საკონსტიტუციო სამართლებრივი გადანაცვებულებები და ადგილობრივი თვითმმართველობის აქტები. საგულისხმოა, რომ მომხმარებელს შეუძლია იხილოს კოდიფიცირებული აქტები და მათი ისტორია, განხორციელებული ცვლილების ყველა სტადიაზე.

შენიშვნა:

ზოგიერთი დოკუმენტის საბოლოო ვერსიის ნახვა მხოლოდ ავტორიზებულ მომხმარებელს შეუძლია. ამგვარი რეგისტრაცია კი ფასიანია. თუმცა, დოკუმენტების უმეტესობა ხელმისაწვდომია ყველასთვის. თუ ხშირად გინევთ ნორმატიული აქტების გამოყენება, **სასურველია გქონდეთ ავტორიზებული მომხმარებლის ანგარიში.**

³⁴ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე: <https://matsne.gov.ge/ka>

ვებგვერდის პირველივე გვერდზე მოცემულია დოკუმენტების საძიებო სისტემა. ქვემოთ გთავაზობთ ცალკეული ველის შევსების თავისებურებებს:

➔ **საძიებო სიტყვა/ფრაზა:** ამ ველში შეიძლება ჩაიწეროს ის სიტყვა ან სიტყვის ნაწილი (მაგ., ადმინისტ) ან ფრაზა (მაგ., ადმინისტრაციულ სამართალდარ), რომლის მეშვეობითაც ეძებთ დოკუმენტს. ორი არასრული სიტყვის დასაწერად უნდა გამოიყენოთ "+" ნიშანი (მაგ., ადმინ+სამართალ). ამ დროს პროგრამა მოძებნის იმ დოკუმენტებს, სადაც არის ორივე სიტყვა.

➔ **ძებნის კრიტერიუმები (სიტყვა/ფრაზა მოიძებნოს):** ამ შემთხვევაში შეგიძლიათ აირჩიოთ თქვენ მიერ მითითებული სიტყვა/ფრაზა, სად მოძებნოს: მხოლოდ სათაურში, დოკუმენტის ტექსტში თუ გაფართოებულად.

გაფართოებული ძებნის შემთხვევაში, თუ ამ ველში რამდენიმე სიტყვას აკრეფთ, მაშინ მოიძებნება ყველა ის დოკუმენტი, რომელიც თუნდაც ერთ საძიებო სიტყვას მაინც შეიცავს. თუ გსურს ფრაზის შემცველი ტექსტის მოძიება, ველში უნდა აკრიფოთ ეს ფრაზა და ჩასვათ ბრჭყალებში, მაგალითად, „სკოლამდელი ასაკი“. გაითვალისწინეთ, რომ თუ ამ ფრაზას ბრჭყალებში არ მოათავსებთ, სისტემა მოძებნის ყველა დოკუმენტს, რომელიც შეიცავს სიტყვა სკოლამდელს ან სიტყვა ასაკს. ბრჭყალებში ჩასმის შემთხვევაში კი მხოლოდ ის დოკუმენტები მოიძებნება, რომლებიც შეიცავს მთლიანად ფრაზას „სკოლამდელი ასაკი“.

➔ **დოკუმენტების ფილტრი:** შეგიძლიათ მონიშნოთ თუ რომელ დოკუმენტში ეძებთ სასურველ ინფორმაციას: მხოლოდ ძირითად (კოდინფიცირებულ) დოკუმენტებში თუ ასევე ცალკეული ცვლილების ან სხვადასხვა საინფორმაციო დოკუმენტში.

➔ **დოკუმენტის ტიპი:** არსებული ჩამონათვალიდან შეგიძლიათ აირჩიოთ თუ რა ტიპის დოკუმენტს ეძებთ (მაგ: კანონი, ბრძანება და ა.შ.).

➔ **დოკუმენტის მიმღები:** ველში უნდა აკრიფოთ დოკუმენტის მიმღების სახელწოდება ან მისი ნებისმიერი ნაწილი და პროგრამა თავად შემოგთავაზებთ ვერსიებს არსებული მიმღებები დაწესებულებებიდან. იმ შემთხვევაში, თუ უკვე მონიშნული გაქვთ დოკუმენტის ტიპი, დოკუმენტის

მიმღებად გამოჩნდება მხოლოდ ის მიმღები, რომელსაც უფლება აქვს, მიიღოს შესაბამისი ტიპის დოკუმენტი (მაგ., ტიპი-ბრძანებულების არჩევისას მიმღების ველში გამოჩნდება მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტი).

- ➔ **სხვა დამატებითი მონაცემები** - თუ დამატებით გაქვთ ინფორმაცია სასურველი დოკუმენტის შესახებ შეგიძლიათ ასევე მიუთითოთ შემდეგი დეტალები: დოკუმენტის ნომერი, მიღებისა და გამოქვეყნების თარიღები, სარეგისტრაციო კოდი, სტატუსი.

სასამართლო გადაწყვეტილება

➔ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება

საკონსტიტუციო სასამართლოს [ვებგვერდზე](#)³⁵ განყოფილებაში [სამართლებრივი აქტები](#), მოცემულია სასამართლოს გადანაცვტილებები, განჩინებები და საოქმო ჩანაწერები.

შენიშვნა:

სასამართლოს გადაწყვეტილება გულისხმობს სასამართლოს საბოლოო პოზიციას იმის შესახებ, თუ რამდენად არაკონსტიტუციურია კონსტიტუციური სარჩელით სადავოდ გამხდარი ნორმა, ხოლო **სასამართლოს განჩინება** არის სასამართლოს პოზიცია კონსტიტუციური სარჩელის არსებითად განსახილველად მიღებაზე უარის თქმის და, შესაბამისად, სადავო ნორმატიულ აქტზე კონსტიტუციური სამართალწარმოების შეწყვეტის შესახებ. რაც შეეხება **საოქმო ჩანაწერს**, ის მოიცავს საკონსტიტუციო სასამართლოს პოზიციას კონსტიტუციური სარჩელის არსებითად განსახილველად მიღების შესახებ.

³⁵ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ვებგვერდი: <http://constcourt.ge/ge/>

დაინტერესებულ პირებს შესაძლებლობა აქვთ საკონსტიტუციო სასამართლოსგან საჯარო ინფორმაციის სახით ასევე გამოითხოვონ პროცესის მიმდინარეობის შესახებ ჩანაწერები (როგორც აუდიო, ასევე წერილობით ჩანაწერები), რათა დეტალურად გაეცნონ მხარეების მიერ პროცესზე წარმოდგენილ მოსაზრებებს.

გადაწყვეტილებების / განჩინებების ძიებისას შეგიძლიათ შეიყვანოთ შემდეგი მონაცემები:

- ◆ თარიღი;
- ◆ კატეგორიის არჩევა;
- ◆ რეგისტრაციის ნომერი;
- ◆ მოსარჩელე;

- ◆ მოპასუხე;
- ◆ დავის საგანი.

ძიების შედეგად ნახავთ საქმეზე ზოგად მონაცემებს და შეგეძლებათ გადმოწეროთ საქმის სრული ვერსიაც.

➔ უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებები

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებგვერდზე, განყოფილებით [გადაწყვეტილებათა საძიებო პროგრამა](#)³⁶ შესაძლებელია ნახოთ ცალკეულ საქმეთა შესახებ ზოგადი მონაცემები. ცალ-ცალკე იძებნება სისხლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საქმეები. სამივეს შემთხვევაში, ძიებისას შეგიძლიათ მიუთითოთ შემდეგი დეტალები:

- ◆ გადაწყვეტილების ტექსტში საძებნი სამიველი;
- ◆ საქმის ნომერი;

- ◆ დროის პერიოდი;
- ◆ აირჩიოთ საჩივრის სახე;
- ◆ აირჩიოთ საქმის განხილვის შედეგი.

სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საქმეების გადაწყვეტილებების ძიებისას დამატებით შეგიძლიათ აირჩიოთ დავის კატეგორია და სახეობა.

ძიების შედეგად გიჩვენებთ ცალკეულ საქმესთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებების რეესტრში დაცულ მონაცემებს:

- ◆ საქმის ნომერი;
- ◆ თარიღი;
- ◆ საჩივრის სახე ან/და შედეგი.

³⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებების საძიებო პროგრამა: <http://prg.supremecourt.ge/default.aspx>

ცალკეული გადაწყვეტილების ტექსტი მოცემულია სრული გადაწყვეტილების სახით. თუმცა, დაშტრიხულია ყველანაირი პერსონალური მონაცემი

(როგორც მხარეთა, ისე მათი იურიდიული წარმომადგენლის). ნაჩვენებია მხოლოდ მოსამართლეთა სახელი და გვარი.

➔ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიმდინარე საქმეები

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ვებგვერდზე, განყოფილებაში [მიმდინარე საქმეები](#)³⁷ შესაძლებელია ნახოთ ზოგადი ინფორმაცია სასამართლოში განხილვის პროცესში მყოფ საქმეებთან დაკავშირებით.

საქმეების გაფილტვრა შესაძლებელია შემდეგი მონაცემებით:

- ◆ საქმის კატეგორია: სისხლის სამართლის, საქალაქო და ადმინისტრაციული;
- ◆ განხილვის დრო - აჩვენებს მიმდინარე, ასევე შემდეგი დღის, კვირის ან თვისთვის დანიშნულ საქმეებს;
- ◆ მოსამართლეთა სახელი და გვარი;
- ◆ დარბაზის ნომერი.

აღნიშნული საძიებო სისტემა დაგეხმარებათ თვალი მიადევნოთ თქვენთვის სასურველი საქმის განხილვას და სურვილის შემთხვევაში, დაესწროთ კიდევ მას.

➔ საერთო სასამართლოს გადაწყვეტილებები

საერთო სასამართლოების გადაწყვეტილებების ხელმისაწვდომობისთვის შექმნილია საქმისწარმოების სისტემის [ვებგვერდი](#).³⁸ სადაც ხელმისაწვდომი უნდა იყოს რაიონული/საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოების მიერ გამოტანილ გადაწყვეტილებები. დღეისათვის გადაწყვეტილებები სისხლის სამართლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საქმეების მიხედვითაა დალაგებული.

სისხლის სამართლის საქმეების ძიება შემდეგი ტიპის ინფორმაციის მითითებით ხდება:

- ◆ დანაშაულის სახე;
- ◆ შედეგი - მსჯავრი დაედო თუ გამართლდა;
- ◆ გადაწყვეტილების თარიღი;
- ◆ საძიებო სიტყვა ტექსტში.

³⁷ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიმდინარე საქმეები: <http://tcc.gov.ge/Sessions>

³⁸ საქმისწარმოების სისტემის პლატფორმაზე გადაწყვეტილებათა ძიების საშუალება: <http://info.court.ge/DecisionBarcodeDocs.aspx>

სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საქმეების შემთხვევაში, გადაწყვეტილებათა ტექსტების ძიებისას, მომხმარებელმა შემდეგი მონაცემები უნდა მიუთითოს:

- ◆ საქმის ნომერი;
- ◆ გამოყენებული მუხლი;
- ◆ დოკუმენტის ტიპი - ჩამოთვლილია შესაძლო ვარიანტები;
- ◆ დავის კატეგორია - ჩამოთვლილია შესაძლო ვარიანტები;
- ◆ გამოყენებული კანონი;
- ◆ შედეგი - ჩამოთვლილია შესაძლო ვარიანტები;
- ◆ თარიღი;
- ◆ საძიებო სიტყვა ტექსტში.

ძიების შედეგად მომხმარებელს უჩვენებს მოძიებული საქმეების ნომერს, დოკუმენტის დასახელებას, დავის კატეგორიას და თავად გადაწყვეტილების ტექსტს, რომლის გაცნობა მხოლოდ გადმოწერითაა შესაძლებელი. გადაწყვეტილების ხელმისაწვდომ ტექსტში დაშტრიხულია პერსონალური მონაცემები.

სამწუხაროდ, აღნიშნული **პლატფორმა სისტემატურად არ ახლდება**, შესაბამისად სასურველი სასამართლო გადაწყვეტილებების მოსაპოვებლად სასამართლოსთვის საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნით მიმართვა მოგიწევთ.

საერთო სასამართლოების საჯარო შეტყობინების პლატფორმა

პროცესის მონაწილისთვის სასამართლოს შეტყობინებების ჩაბარება მნიშვნელოვანია. ამისთვის სასამართლო კომუნიკაციის შემდეგ გზებს იყენებს: ტელეფონი, დეპეშა, ელექტრონული ფოსტა, ფაქსი ან სხვა ტექნიკური საშუალება, ფოსტა ან კურიერის მომსახურება. თუმცა, იმ დროს როცა მხარის ადგილსამყოფელი უცნობია ან მისთვის სასამართლო უწყების ჩაბარება სხვაგვარად ვერ ხერხდება, გამოიყენება სასამართლო შეტყობინების საჯარო გავრცელების ფორმა. სწორედ ამგვარი შეტყობინებები ვრცელდება ვებგვერდზე - www.geocourts.ge. შედეგად, აქ შეიძლება ნახოთ საინტერესო დოკუმენტები/სასამართლო შეტყობინებები.

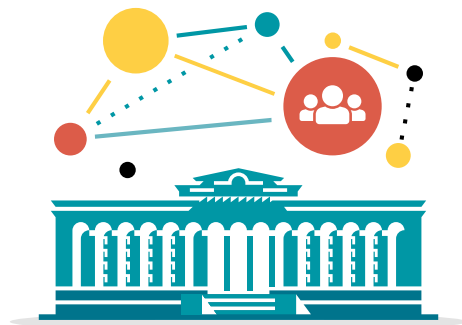
გითხრათ. შესაბამისად, თუკი გსურთ კონკრეტული პირის შესახებ სასამართლო გადაწყვეტილების გაცნობა და იცით სასამართლო გადაწყვეტილების თარიღი, მის მისაღებად შეგიძლიათ მოითხოვოთ კონკრეტულ მუხლთან მიმართებით, დროის გარკვეულ პერიოდში მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილებები;

- ◆ თუკი იმ **სასამართლო გადაწყვეტილებების გაცნობა გსურთ, რომლებიც საჯარო დაწესებულებების წინააღმდეგ დასრულდა, ან მოპასუხეს/მოსარჩელეს წარმოადგენდა რომელიმე საჯარო დაწესებულება**, ამ შემთხვევაში, კანონმდებლობის საფუძველზე, აღნიშნული ინფორმაცია უნდა მოგეწოდოთ. თუმცა, შესაძლებელია, სასამართლომ ინფორმაციის მიწოდებაზე უარი გითხრათ მიზეზით, რომ არ ხდება სასამართლო დავების მხარეთა მიხედვით კატეგორიზაცია.

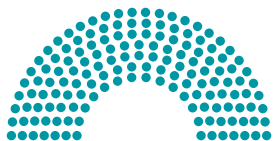
მონაცემები პარლამენტის (წევრების) საქმიანობის შესახებ

კენჭისყრის შედეგები

საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდზე ხელმისაწვდომია **კანონპროექტების კენჭისყრის შედეგები**. კანონპროექტების მომხრეთა და მოწინააღმდეგეთა ძიება შესაძლებელია კანონპროექტის დასახელებისა და პარლამენტის წევრის მიხედვით. მონაცემები 2008 წლიდან პერიოდს ეხება და დღესაც ახლდება.⁴⁰

⁴⁰ საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდი: <https://votes.parliament.ge/ka>

საპარლამენტო მონიტორინგის ვებგვერდი⁴¹ CHEMIPARLAMENTI.GE

საპარლამენტო მონიტორინგის ვებგვერდი [ChemiParlamenti.ge](https://www.chemiparlamenti.ge/) მიზნად ისახავს **მოქალაქეების ინფორმირებულობის ამაღლებას იმის შესახებ, თუ ვინ წარმოადგენს მათ პარლამენტში და რა გადაწყვეტილებები მიიღება მათი სახელით.** პლატფორმა „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ მიერ არის შექმნილი.

ChemiParlamenti.ge შესაძლებელს ხდის საკანონმდებლო პროცესში მოქალაქეების უფრო მეტად ჩართვას და მომხმარებელს აძლევს საშუალებას:

- ◆ იხილოს პარლამენტის წევრთა შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის საკანონმდებლო საქმიანობის, შემოსავლებისა და ბიოგრაფიული მონაცემები;
- ◆ თვალი მიადევნოს მიმდინარე კანონპროექტებს და მათი განხილვის ეტაპებს მარტივად გასაგებ ფორმატში;
- ◆ გამოიწეროს SMS სერვისი, რომლის საშუალებით ინტერესის სფეროს შესაბამისად მიიღებს ინფორმაციას აქტუალური საკითხების პარლამენტში განხილვის თაობაზე;
- ◆ გაუგზავნოს იდეა და მოსაზრება პარლამენტს, სასურველი ცვლილებების შესახებ.

⁴¹ საპარლამენტო საქმიანობის მონიტორინგის პლატფორმა - <https://www.chemiparlamenti.ge/>

კანონპროექტი

პარლამენტის ვებგვერდზე, კანონმდებლობის განყოფილებაში (ველი - „**მოძებნე კანონმდებლობა**“) შესაძლებელია **საკანონმდებლო ორგანოში შესული კანონპროექტებისა და მიღებული დოკუმენტების** (კანონი, დადგენილება, განცხადება, რეზოლუცია და ა.შ.) მოძებნა და დეტალური მონაცემების გაცნობა.⁴²

სასურველი ინფორმაციის მოძიება შესაძლებელია როგორც საძიებო სიტყვის, ასევე, დეტალური ძიებით, დოკუმენტის მახასიათებლების (სახელი, რეგისტრაციის ნომერი, კომიტეტი, ინიციატორი და ა.შ.) მითითებით.

ცალკეული დოკუმენტის შემთხვევაში გიჩვენებთ:

- ◆ რეგისტრაციის ნომერს;
- ◆ თარიღს;
- ◆ კანონპროექტის დასახელებას;
- ◆ ინიციატორს;
- ◆ დოკუმენტის/კანონპროექტის ტიპს;

◆ **სტატუსი** - სტატუსები სხვადასხვა ფერითაა აღნიშნული და მასზე ლილაკის მითითებით შეძლებთ გაიგოთ რა ეტაპზეა და რა ეტაპების გავლა მოუწევს დოკუმენტს/კანონპროექტს.

ზოგად მონაცემებთან ერთად, ცალკეულ კანონპროექტსა თუ კანონზე გადასვლისას გაეცნობით თავად კანონპროექტს, განმარტებით ბარათს (ველი - „ფაილები“), კანონპროექტის მიერ გავლილ ეტაპებს (ინიცირებიდან მიღებამდე) და თითოეულ მათგანზე კანონპროექტთან დაკავშირებით მიღებულ ნებისმიერ დოკუმენტს (ველი - „პაკეტთან ასოცირებული ფაილები“) და განხილვის შედეგებს (ველი - „დასკვნები“).

⁴² პარლამენტის განყოფილება „კანონპროექტი“: <https://info.parliament.ge/#law-drafting>

პარლამენტის საჯარო ინფორმაციის გვერდი⁴³ - აღნიშნულ განყოფილებაში საკანონმდებლო ორგანოსა და მისი წევრების საქმიანობის შესახებ მნიშვნელოვან მონაცემებს ნახავთ:

პარლამენტის სტრუქტურა და პარლამენტის აპარატის ხელმძღვანელობა - შესაბამის გვერდებზე მოცემულია დეტალური და განახლებული ინფორმაცია პარლამენტის წევრების, პარლამენტის ხელმძღვანელობის, ბიუროს შემადგენლობის, პარლამენტის ფრაქციების, კომიტეტების, კომისიების, საბჭოების, პარლამენტის აპარატისა და პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილეების სამდივნოების შემადგენლობისა და შესაბამისი პირების ბიოგრაფიები. კომისიების შემთხვევაში კი თანდართულია ანგარიშები.

პარლამენტის მიერ მიღებული სამართლებრივი აქტები - მოცემულია კონსტიტუცია, პარლამენტის რეგლამენტი, დადგენილებები, რეზოლუციები და თავმჯდომარის ბრძანებები. აქტები დალაგებულია ნომრისა და წლების მიხედვით, შესაძლებელია მთლიანი დოკუმენტების გადმოწერაც.

პარლამენტის ბიუჯეტი, ფინანსური სახსრები და მატერიალური საშუალებები, შრომის ანაზღაურება - მოცემულია ბოლო ორი წლის ბიუჯეტი, შესრულების ანგარიში, ბიუჯეტთან და შესყიდვებთან დაკავშირებული დეტალური მონაცემები/დოკუმენტები, პარლამენტის წევრების შრომის ანაზღაურება და სამივლინებო ხარჯები, პარლამენტის საჯარო მოსამსახურეთა (პროფესიული საჯარო მოხელეებისა და ადმინისტრაციული ხელშეკრულებით დასაქმებული პირების) საშტატო ნუსხა.

⁴³ პარლამენტის განყოფილება „საჯარო ინფორმაცია“: <http://www.parliament.ge/ge/sajaro-informacia>

სატელეკომუნიკაციო სექტორის მონაცემები

საქართველოს სატელეკომუნიკაციო სექტორის მთავარი მარეგულირებელი ორგანოს, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის (GNCC) ვებგვერდი ამ სექტორის შესახებ მნიშვნელოვანი მონაცემების შემცველია. კერძოდ, **მისი დახმარებით გაიგებთ და გაანალიზებთ:**

- ✔ წლების მიხედვით როგორ იცვლება მაუწყებელთა შემოსავლები კომპანიების მიხედვით?
- ✔ რომელი ტელეკომპანია იღებს ყველაზე დიდ შემოსავალს რეკლამებიდან?
- ✔ როგორაა განაწილებული ინტერნეტ ბაზარი და რომელ რეგიონში რომელი კომპანია ლიდერობს?
- ✔ რამდენად იზრდება სხვადასხვა სატელეკომუნიკაციო არხების მოხმარება და რომელ ტექნოლოგიებზეა მზარდი მოთხოვნა?
- ✔ როგორია მობილური და ინტერნეტ მომსახურების მიმწოდებელი კომპანიების შემოსავლები ყოველწლიურად? და ა.შ.

ამისთვის იხილეთ კომისიის ვებგვერდზე არსებული რამდენიმე მოდული/მონაცემთა ბაზა:

უწყებრივი რეესტრი

GNCC-ის ვებგვერდზე ინტეგრირებულია უწყებრივი რეესტრი,⁴⁴ სადაც მოცემულია **სატელეკომუნიკაციო სექტორში მოქმედი კომპანიების მონაცემები**. მონაცემთა ბაზის დათვალიერებასთან ერთად, შესაძლებელია მისი გადმოწერა Excel-ის ფორმაში.

ამავდროულად, მოცემულია სასურველი კომპანიის ძებნის საშუალება ცალკეული ინფორმაციის მითითებით: დასახელება, ორგანიზაციული ფორმა, საგადასახადო კოდი, მისამართი, ლიცენზიის ტიპი და ა.შ.

⁴⁴ GNCC-ის უწყებრივი რეესტრი: <http://registry.gncc.ge/>

ზოგადი მონაცემები მაუწყებელთა შესახებ

GNCC-ის ვებგვერდის განყოფილებაში *რეგულირება* → *მაუწყებლობა* ხელმისაწვდომია *შესაბამისობის დეკლარაციები*.⁴⁵ ცალკეული მაუწყებლის მონიშვნის შემდეგ, გიჩვენებთ ხსენებულ დოკუმენტს, სადაც მოცემულია მის შესახებ მნიშვნელოვანი მონაცემები, მათ შორის: საიდენტიფიკაციო კოდი, ინფორმაცია ხელმძღვანელი თანამდებობის პირებისა და ორგანოების, მესაკუთრეთა და მათ საკუთრებაში არსებული წილების შესახებ.

მაუწყებელთა შემოსავლები

GNCC-ის *ანალიტიკურ პორტალზე*⁴⁶ განთავსებულია მნიშვნელოვანი მონაცემები სატელეკომუნიკაციო სექტორის შესახებ. მათ სანახავად აუცილებელია დარეგისტრირება. განყოფილებაში *მაუწყებლობა* მოცემულია 2012 წლიდან დღემდე (კვარტალურად):

- ◆ **მაუწყებელთა დაფინანსების ოდენობა** კომპანიების მიხედვით ტელევიზიისა და რადიოს შემთხვევაში (შესაძლებელია მონაცემთა გაფილტვრა და ექსპორტი Excel-ის ფორმატში);
- ◆ **ინფორმაცია მაუწყებლებისთვის განუღიხარჯების შესახებ** - მონაცემები ჩაშლილია კომპანიებისა და მომსახურების სახეების მიხედვით;
- ◆ **ინფორმაცია მაუწყებელთა დაფინანსების წყაროების შესახებ** - მონაცემები ჩაშლილია კომპანიებისა და შემოსავლის წყაროების მიხედვით;
- ◆ ინფორმაცია ცალკეულ კვარტალში 7,000 ლარზე მეტი **დაფინანსების წყაროს** შესახებ, წყაროების დაკონკრეტებით.

⁴⁵ მაუწყებელთა შესაბამისობის დეკლარაციები: <https://bit.ly/2ZYHKLu>

⁴⁶ GNCC-ის ანალიტიკური პორტალი: <https://analytics.gncc.ge/>

მეუწყებელთა მომხმარებლები/ტრანზიტი

ფინანსურ მონაცემებთან ერთად, მოცემულია ცალკეულ **მეუწყებელთა აბონენტთა რაოდენობაც**. კერძოდ, GNCC-ის ანალიტიკური პორტალის განყოფილებაში **მეუწყებელთა ტრანზიტი**, მოცემულია შემდეგი მონაცემები:

- ◆ აბონენტთა რაოდენობა კომპანიებისა და ტექნოლოგიების მიხედვით;
- ◆ შემოსავლების რაოდენობა კომპანიებისა და ტექნოლოგიების მიხედვით;
- ◆ ციფრული რუკა, სადაც რეგიონების, რაიონების, დასახლებული პუნქტებისა და ქალაქების მიხედვით მოცემულია მეუწყებელთა სიმკვრივე და აბონენტთა ოდენობა.

მონაცემები მოიცავს პერიოდს 2010 წლიდან დღემდე. მონაცემების გაფილტვრა/მონიშვნა და გადმოწერა შესაძლებელია თვეების, კვარტლებისა და წლების მიხედვით.

მობილური ტელეფონის მომსახურების მონაცემები

GNCC-ის ანალიტიკურ პორტალზე ასევე არის განყოფილება **მობილური**, სადაც სისტემატურად ქვეყნდება შემდეგი მონაცემები:

- ◆ აბონენტთა (იურიდიული და ფიზიკური პირი ცალ-ცალკე) ოდენობა კომპანიების მიხედვით;
- ◆ საცალო შემოსავლები კომპანიების მიხედვით;
- ◆ ხმოვანი მომსახურების შემთხვევაში, გამავალი ტრაფიკის მონაცემები (წუთები, შემოსავალი და ზარების რაოდენობა) კომპანიების მიხედვით;
- ◆ მობილური ინტერნეტის აბონენტთა რაოდენობა და ტრაფიკი კომპანიების მიხედვით;
- ◆ მოკლე ტექსტური მომსახურების შემთხვევაში, რაოდენობა და შემოსავალი კომპანიების მიხედვით;
- ◆ მულტიმედიაური შეტყობინების მომსახურების შემთხვევაში, რაოდენობა და შემოსავალი კომპანიების მიხედვით.

ყველა შემთხვევაში მოცემულია მონაცემები 2010 წლიდან დღემდე, თვეების მიხედვით. შესაძლებელია მონაცემების გაფილტვრა, დათვალიერება და Excel-ის ფორმით გადმოწერა თვეების, კვარტლებისა და წლების მიხედვით.

ინტერნეტ მომსახურებასთან დაკავშირებული მონაცემები

GNCC-ის ანალიტიკურ პორტალზე განყოფილებაში *ინტერნეტი*, მოცემულია ინტერნეტ ბაზრის მნიშვნელოვანი მონაცემები:

- ◆ აბონენტთა რაოდენობა კომპანიებისა და ტექნოლოგიების მიხედვით;
- ◆ ინტერნეტ მიმწოდებელთა შემოსავლები კომპანიებისა და ტექნოლოგიების მიხედვით;

- ◆ ინტერნეტ ბაზრის განაწილების ციფრული რუკა, სადაც ინტერნეტის სიმკვრივე და აბონენტთა რაოდენობა მოცემულია რეგიონების, რაიონების, დასახლებული პუნქტებისა და ქალაქების მიხედვით.

ამ შემთხვევაშიც მოცემულია მონაცემები 2010 წლიდან დღემდე, თვეების მიხედვით. შესაძლებელია მონაცემების გაფილტვრა, დათვალიერება და Excel-ის ფორმით გადმოწერა თვეების, კვარტლებისა და წლების მიხედვით.

საერთაშორისო ხმოვან ტრაფიკთან დაკავშირებული მონაცემები

GNCC-ის ანალიტიკური პორტალის განყოფილებაში *საერთაშორისო ხმოვანი ტრაფიკი*, 2010 წლიდან სისტემატურად ქვეყნდება **საერთაშორისო ხმოვანი შემომავალი და გამავალი ტრეფიკის ოდენობა** (წუთები) და მათგან მიღებული შემოსავალი კომპანიების მიხედვით.

ამ შემთხვევაშიც, მონაცემები ხელმისაწვდომია წლების, კვარტლებისა და თვეების მიხედვით, და შესაძლებელია მათი Excel-ის ფორმით გადმოწერა.

მონაცემები პორტირების შესახებ

GNCC-ის ანალიტიკური პოსტალის შესაბამის განყოფილებაში მოცემულია მონაცემები **მობილურ და ფიქსირებულ ქსელში პორტირების რაოდენობების** შესახებ კომპანიების მიხედვით.

ზოგადი სტატისტიკური მონაცემები

სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი)⁴⁷ ვებგვერდზე გამოქვეყნებულია საჯარო პოლიტიკის სხვადასხვა საკითხზე შეგროვებული ოფიციალური მონაცემები. ვებგვერდზე გამოქვეყნებული მონაცემები ეხება ისეთ საკითხებს, როგორიცაა:

- ◆ მშპ და ეროვნული შემოსავალი;
- ◆ ფასები და ინფლაცია;
- ◆ საგარეო ვაჭრობა;
- ◆ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები;
- ◆ დასაქმება, ხელფასები;
- ◆ მოსახლეობა;
- ◆ ცხოვრების დონე, საარსებო მინიმუმი;
- ◆ სამართლებრივი სტატისტიკა;
- ◆ ჯანდაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა;
- ◆ განათლება და კულტურა;

- ◆ ბიზნეს სექტორი;
- ◆ ბიზნეს რეგისტრი;
- ◆ სოფლის მეურნეობა, გარემო და სასურსათო უსაფრთხოება;
- ◆ მრეწველობა, მშენებლობა და ენერგეტიკა;

⁴⁷ სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ვებგვერდი: <http://www.geostat.ge/>

- ◆ მომსახურების სტატისტიკა;
- ◆ სახელმწიფო ფინანსების სტატისტიკა;
- ◆ მონეტარული სტატისტიკა;
- ◆ გენდერული სტატისტიკა;
- ◆ რეგიონების სტატისტიკა;
- ◆ ტურიზმის სტატისტიკა;
- ◆ საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები და ინოვაციები.

აღსანიშნავია, რომ ცალკეულ საკითხზე სტატისტიკური მონაცემები საქსტატს სხვადასხვა უწყებებიდან აქვს მიღებული და გარკვეული პერიოდულობით ახლდება. მონაცემები ხელმისაწვდომია Excel-ის ფორმატში.

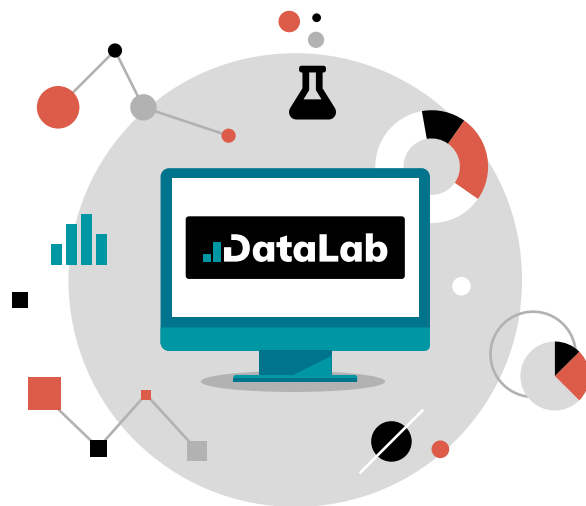
ვებგვერდზე თავმოყრილი ინფორმაცია შეიძლება გამოგადგეთ საზოგადოებისთვის მიმდინარე აქტუალური სოციალური, ეკონომიკური, პოლიტიკური და ჯანდაცვის საკითხებისა და პრობლემების აღმოსაჩენად. კერძოდ, უმეტეს შემთხვევაში, მონაცემთა ბაზები მოიცავს სტატისტიკურ ინფორმაციას 1990-იანი წლებიდან დღემდე, რაც **სამუალებას გაძლევთ აღმოაჩინოთ ტენდენციები და დაიწყეთ მათი გამომწვევი მიზეზების ძიება**. ასევე, ცალკეულ ბაზას მითითებული აქვს თუ რომელი საჯარო უწყებაა მონაცემების პირველი წყარო, ანუ რომელი საჯარო

დანესებულება ფლობს დეტალურ ინფორმაციას ცალკეულ საკითხზე. თუ დაინტერესდით კონკრეტულ ბაზაში გამოკვეთილი ტენდენციებით, შეგიძლიათ დეტალური მონაცემებისთვის მიმართოთ მას და მოითხოვოთ სხვადასხვა კრიტერიუმით (მაგ., ქალაქი, რეგიონი, მუნიციპალიტეტი, თვე, ორგანიზაცია, დანესებულება, გენდერი, ქვეყანა და ა.შ.) ჩაშლილი ინფორმაციის მიწოდება.

ხელმისაწვდომია, ასევე, საქსტატის მონაცემთა კომპიუტერული ბაზა - PC Axis. მასში თავმოყრილია დარგობრივი სტატისტიკური ერთეულების მიერ მომზადებული განახლებადი PC Axis ფორმატის ფაილები, რომელთა განთავსებაც ხდება წინასწარ განსაზღვრულ ვადებში PC Axis-ის ერთიან მონაცემთა ბაზაში.

სსპა საინჟინერო მონაცემები/ კლასფორმები

ღია მონაცემების ლაბორატორია⁴⁸ - IDFI-ის მიერ შექმნილი ინტერაქციული სამოქალაქო პლატფორმაა, სადაც ხელმისაწვდომია ცენტრალური და ადგილობრივი სახელმწიფო დაწესებულებიდან მიღებული მონაცემები. კერძოდ, IDFI-მ ღია ფორმატში გადაიტანა 2009 წლიდან დღემდე ყველა საჯარო დაწესებულებიდან გამოთხოვილი და მიღებული საჯარო ინფორმაცია საჯარო პოლიტიკის ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა საჯარო მმართველობა და ადმინისტრაციული ხარჯები, ადგილობრივი თვითმმართველობა, ეკონომიკა, ფინანსები, ჯანდაცვა, დანაშაულის სტატისტიკა, სოციალური პოლიტიკა, განათლება, გარემოს დაცვა, ტრანსპორტი და საზოგადოება. ამ პლატფორმის დახმარებით, ეს მონაცემები ხელმისაწვდომი გახდა ყველა დაინტერესებული

პირისთვის **ღია, დამუშავებად ფორმატში** (ექსელი და CSV). მონაცემების დათვალიერებასთან ერთად, მომხმარებელს შეუძლია:

- ◆ გაანალიზოს და დაამუშავოს მისთვის სასურველი ინფორმაცია;
- ◆ გამოსახოს მონაცემები მარტივი ვიზუალიზაციებით;
- ◆ გადმოწეროს მონაცემები ღია ფორმატში;
- ◆ გააზიაროს მონაცემები სოციალურ ქსელებსა და ვებგვერდებზე;
- ◆ შექმნას ახალი აპლიკაციები.

⁴⁸ ღია მონაცემების ლაბორატორია: <https://datalab.ge/>

ტურიზმის მონაცემები

დაცული ტერიტორიების ვიზიტორები

ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ვებ-გვერდზე⁴⁹ წარმოდგენილია შემდეგი მონაცემები:

- ◆ საერთაშორისო შემოსვლების სტატისტიკა პერიოდებისა და ქვეყნების მიხედვით;
- ◆ ტურიზმიდან მიღებული შემოსავლები.

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ვებგვერდზე, **სტატისტიკის განყოფილებაში** მოცემულია **დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა სტატისტიკა** ქვეყნების, თვეებისა და წლების მიხედვით ანგარიშებისა და გრაფიკული ფოტოების სახით.⁵⁰

პრემიერ-მინისტრის ბრძანებები

საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის ვებგვერდზე განყოფილებაში „პრემიერ-მინისტრი“ არსებობს მთავრობის ხელმძღვანელის **ბრძანებების მოდული**.⁵¹ სადაც წლების მიხედვით დალაგებულია პრემიერ-მინისტრის ბრძანებები. მართალია დოკუმენტები არასისტემურად იდება, მაგრამ შესაძლოა თქვენთვის საინტერესო ინფორმაციას შეხვდეთ. ასევე, რადგანაც ბრძანებები დანომრილია, **შეგიძლიათ მოითხოვოთ გამოტოვებული დოკუმენტები**.

⁴⁹ ტურიზმის მონაცემები: <https://bit.ly/2oHhSoR>

⁵⁰ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ვებგვერდი: <https://apa.gov.ge/ge/statistika>

⁵¹ საქართველოს პრემიერ-მინისტრის ბრძანებები: http://gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=51

ჰაერის დაბინძურების მონაცემები

სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გავრცე- ნივთიერებათა გაურქვევის რუკა და ანგარიშები

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის [პორტალზე](http://air.gov.ge) მოცემულია ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქში არსებული **ავტომატური და არაავტომატური სადგურიდან მიღებული მონაცემები ატმოსფერული ჰაერის დამბინძურებლების შემცველობის შესახებ**.⁵² ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის შედეგების ნახვა შესაძლებელია დღეებისა და თვეების, ასევე, ცალკეული სადგურის მიხედვით. ანგარიშები ხელმისაწვდომია როგორც PDF, ისე Excel-ის დოკუმენტების სახით.⁵³ პორტალზე მოცემულია [მეთოდოლოგია](#) და რუკის ლეგენდა, რაც საშუალებას გაძლევთ მარტივად გაეცნოთ მონიტორინგის შედეგებს.

ასევე, მოცემულია გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ მომზადებული ყოველწლიური ანგარიშები ჰაერის დაბინძურების მდგომარეობისა და გატარებული ღონისძიებების შესახებ.

სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გავრცელებული ნივთიერებათა გაფრქვევების რუკაზე მოცემულია 2016-2017 წლების მონიტორინგის შედეგებით **მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის წყაროები და ოდენობა**. რუკაზე მონაცემების მოძებნა/გაფილტვრა შესაძლებელია შემდეგი ტიპის ინფორმაციის მითითებით ან არჩევნით:

◆ საანგარიშო წელი;	◆ მავნე ნივთიერებები - მათი ტიპი ან/და დასახელება;
◆ მდებარეობა (რეგიონი, რაიონი, სოფელი, ქალაქი);	◆ საქმიანობის სფერო;
◆ მფლობელი (საიდენტიფიკაციო ნომერი, დასახელება);	◆ GPS კოორდინატები.

გარდა ამისა, ჰაერის ხარისხის პორტალზე ხელმისაწვდომია სხვადასხვა სექტორიდან გაფრქვევების შესახებ ანგარიშები წლების მიხედვით, ერთიან Excel-ის დოკუმენტად.⁵⁴

⁵² ჰაერის ხარისხის ინდექსის შედეგები: <http://air.gov.ge>

⁵³ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალი: http://air.gov.ge/reports_page

⁵⁴ იხილეთ ერთიანი დოკუმენტი: <http://air.gov.ge/pages/10/10>

სურსათის უვნებლობა

გამოცდების შედეგები

სურსათის ეროვნული სააგენტოს გვერდზე გამოქვეყნებულია ყოველწლიური და ყოველთვიური [ანგარიშები](#), სადაც მოცემულია **სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში გატარებული ღონისძიებებისა და შემონშების შედეგები**.⁵⁵

შეფასებისა და გამოცდების ცენტრს გამოქვეყნებული აქვს ბოლო ოთხი წლის ერთიანი ეროვნული და საერთო სამაგისტრო გამოცდების შედეგად ჩარიცხული სტუდენტების [მონაცემთა ბაზები](#).⁵⁶

კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები

[კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს ვებგვერდზე](#) PDF დოკუმენტის სახით ხელმისაწვდომია **მოძრავი, უძრავი და არამატერიალური ძეგლების რეესტრები**, სადაც მოცემულია ცალკეული ძეგლის შესახებ ზოგადი მონაცემები: სახელწოდება, სახეობა, სტატუსი, შექმნის/აგების თარიღი, მდებარეობა, რეესტრში შეტანის თარიღი და ა.შ.⁵⁷

⁵⁵ სურსათის ეროვნული სააგენტოს გვერდი: <http://nfa.gov.ge/ge/inspektirebis-shedegebi>

⁵⁶ შეფასებისა და გამოცდების ცენტრის ვებგვერდი: <http://naec.ge/>

⁵⁷ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდი: <https://www.heritagesites.ge/ka/files/95>

საქართველოს სამოქალაქო საჰაერო ხომალდების სახელმწიფო რეესტრი⁵⁸

ეკონომიკის სამინისტროს საჯარო სამართლის იურიდიული პირის, საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სააგენტოს ვებგვერდზე მოცემულია **საჰაერო ხომალდების რეესტრი**, სადაც მოცემულია თვითმფრინავების საიდენტიფიკაციო ინფორმაცია, ოპერატორი კომპანიის დასახელება, რეგისტრაციის თარიღი და გამოშვების წელი.

საქართველოს სამოქალაქო აეროპორტები და ვერტოდრომები⁵⁹ - მოცემულია **აეროპორტებისა და ვერტოდრომების ნუსხა**, სადაც თითოეული ობიექტის შემთხვევაში მოცემულია დასახელება, მფლობელი, ექსპლუატანტი, სერთიფიკატი, კოდები და სხვა ტექნიკური მახასიათებლები.

გადაყვანილი მგზავრების რაოდენობა: საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სააგენტოს ვებგვერდზე ხელმისაწვდომია აეროპორტებისა და წლების მიხედვით რეგულარული და არარეგულარული რეისებით გადაყვანილი მგზავრების რაოდენობა.

სატვირთო რეისებით გადაზიდული ტვირთის ოდენობა⁶⁰ - საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის სააგენტოს ვებგვერდზე ხელმისაწვდომია წლების მიხედვით შესრულებული სატვირთო რეისების ოდენობა და გადაზიდული ტვირთების მოცულობა.

⁵⁸ სამოქალაქო საჰაერო ხომალდების სახელმწიფო რეესტრი: <http://gcaa.ge/geo/reestri.php>

⁵⁹ სამოქალაქო აეროპორტები და ვერტოდრომები: <http://www.gcaa.ge/geo/aeroportoebidavertodromebi.php>

⁶⁰ სატვირთო რეისებით გადაზიდული ტვირთის მონაცემები: <http://gcaa.ge/geo/cargo.php>

მონაცემების საერთაშორისო კლასიფიკაცია

ცალკეულ საკითხზე მუშაობისას, შეიძლება გამოგადგეთ ის ინფორმაცია, რაც სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციის თუ დაწესებულების ვებგვერდზეა გამოქვეყნებული.

- ◆ **გამომძიებელი ჟურნალისტების საერთაშორისო კონსორციუმის პლატფორმა ოფშორულ კომპანიებზე.**⁶¹ სადაც გამოქვეყნებულია **კომპანიებიდან და სხვადასხვა დაწესებულებებიდან გაჟონილი მასალების** შედეგად მომზადებული მასშტაბური ჟურნალისტური გამოძიების შედეგები (მათ შორის, პანამის დოკუმენტები). ოფშორულ კომპანიებთან დაკავშირებული პირების შესახებ მონაცემები შეგიძლიათ მოძებნოთ ქვეყნის ან სახელის მიხედვით. ძიების შედეგად გიჩვენებთ ცალკეულ პირებთან დაკავშირებულ კომპანიებს და ამ კომპანიებში მათი ჩართულობის დეტალებს.
- ◆ **საგამომძიებო პლატფორმა**⁶² (Dashboard) - იგი აერთიანებს **სხვადასხვა ქვეყნების ბიზნეს რეესტრების** ბმულებს და ჟურნალისტების

ტების მიერ სხვადასხვა საჯარო თუ პირადი წყაროებიდან მოპოვებულ მონაცემებსა და გაჟონილ დოკუმენტებს. აქ შეგიძლიათ მიიღოთ ინფორმაცია კომპანიების, მათი მისამართებისა და მმართველი რგოლის შესახებ.

- ◆ **გაეროს მონაცემთა ბაზა**⁶³ - ქვეყნების შესახებ მრავალმხრივი **მონაცემები საჯარო პოლიტიკის თითქმის ყველა საკითხზე**, მათ შორის, ვაჭრობა, დემოგრაფიული მონაცემები, ენერგეტიკა, გარემოს საკითხები, გენდერული სტატისტიკა, ინდუსტრია, ფინანსები, ბავშვებთან დაკავშირებული საკითხები, ჯანდაცვა, ტელეკომუნიკაციები და ა.შ.
- ◆ **მსოფლიო ბანკის მონაცემთა ბაზა**⁶⁴ - აერთიანებს ქვეყნების შესახებ ყოვლისმომცველ მონაცემთა ბაზებს სხვადასხვა ეკონომიკური და საზოგადოებრივი საკითხების შესახებ, მათ შორის, ეკონომიკური ზრდა, მშპ, ექსპორტი, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, ინფლაცია, მოსახლეობა, სიღარიბე, განათლება და ა.შ.

⁶¹ ოფშორული კომპანიების საძიებო პორტალი: <https://offshoreleaks.icij.org/>

⁶² საგამომძიებო პლატფორმა: <https://investigativedashboard.org/>

⁶³ გაეროს მონაცემთა ბაზა: <http://data.un.org/>

⁶⁴ მსოფლიო ბანკის მონაცემთა ბაზა: <https://databank.worldbank.org/data/home.aspx>

საჯარო ინფორმაციის პროაქტიული გამოქვეყნება

საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 26 აგვისტოს [დადგენილებით](#).⁶⁵ შეიქმნა სამთავრობო დაწესებულებებისთვის საჯარო მონაცემების გამოქვეყნების სტანდარტი. კერძოდ, განისაზღვრა პროაქტიულად გამოსაქვეყნებელი საჯარო ინფორმაციის ნუსხა, რომლებიც სამთავრობო დაწესებულებებმა გარკვეული პერიოდულობით საკუთარ ვებგვერდებზე უნდა გამოაქვეყნონ. ნუსხა მოიცავს დაწესებულების შესახებ მნიშვნელოვან ინფორმაციას ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა:

- ◆ ზოგადი მონაცემები - სტრუქტურა, ფუნქციები, საქმიანობა, თანამდებობის პირები, სტრატეგიები და ა.შ.;
- ◆ საკადრო პოლიტიკა;
- ◆ შესყიდვები და ქონების პრივატიზება;
- ◆ დაფინანსება და ხარჯთაღრიცხვა;
- ◆ ადმინისტრაციული ხარჯები;
- ◆ სამართლებრივი აქტები და სხვა.

საჯარო დაწესებულებების საქმიანობისა და ფინანსების მონიტორინგის თვალსაზრისით, ამ ნუსხიდან შეიძლება გამოიყოს შემდეგი ტიპის მონაცემები:

- ➔ ადმინისტრაციული ორგანოს საქმიანობის შესახებ წლიური ანგარიში;
- ➔ ხელმძღვანელის, მოადგილეების, სტრუქტურული ერთეულების/ტერიტორიული ორგანოების ხელმძღვანელების (საჯარო სამართლის იურიდიული პირების შემთხვევაში - მათი ხელმძღვანელებისა და მოადგილეების) შესახებ ინფორმაცია: სახელი, გვარი, ფოტოსურათი, ბიოგრაფიული მონაცემები;

⁶⁵ 26 აგვისტოს №219 დადგენილება „საჯარო ინფორმაციის ელექტრონული ფორმით მოთხოვნისა და პროაქტიულად გამოქვეყნების შესახებ“, ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2001875?publication=0>

- ➔ დაწესებულების მიერ განხორციელებული სახელმწიფო შესყიდვების და შესყიდვების წლიური გეგმა;
- ➔ ინფორმაცია სახელმწიფო ქონების გასხვისებისა და სარგებლობაში გადაცემის შესახებ;
- ➔ რეკლამის განთავსებაზე განეული ხარჯები;
- ➔ დამტკიცებული და დაზუსტებული ბიუჯეტები;
- ➔ ბიუჯეტის შესრულების შესახებ ინფორმაცია (ნაზარდი ჯამით);
- ➔ ადმინისტრაციული ხარჯები:
 - ◆ გაცემული სარგო, დანამატი და პრემია თანამდებობის პირებზე (ჯამურად) და სხვა თანამშრომლებზე (ჯამურად);
 - ◆ ოფიციალურ და სამუშაო ვიზიტებზე განეული სამივლინებო ხარჯები თანამდებობის პირებზე (ჯამურად) და სხვა თანამშრომლებზე (ჯამურად) (ცალ-ცალკე ქვეყნის შიგნით და ქვეყნის გარეთ);
 - ◆ ბალანსზე რიცხული ავტოსატრანსპორტო საშუალებების ჩამონათვალი მოდელის მითითებით;
 - ◆ საწვავის მოხმარებაზე განეული ხარჯი;
 - ◆ ავტოსატრანსპორტო საშუალებების ტექნიკურ მომსახურებაზე განეული ხარჯები (ჯამურად);

- ◆ ბალანსზე რიცხული უძრავი ქონების ჩამონათვალი;
- ◆ სატელეკომუნიკაციო ხარჯები (საერთაშორისო და ადგილობრივი ზარები ჯამურად).
- ➔ უცხო სახელმწიფოთა მთავრობების, საერთაშორისო ორგანიზაციების, სხვა დონის სახელმწიფო ერთეულების მიერ გამოყოფილი ფინანსური დახმარება (გრანტები, კრედიტები);
- ➔ დაწესებულების მიერ გაცემული გრანტები (გრანტის მიმღები, მიზნობრიობა, გრანტის მოცულობა და გადარიცხული თანხა).

ეს დღეინილუბა უმღღუბ სჯარო დაწესებულებებზე პრცელღუბა:

- ა საქართველოს მთავრობის კანცელარია;
- ბ საქართველოს სამინისტროები;
- გ საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატები;
- დ სახელმწიფო საქვეუნყებო დაწესებულებები;
- ე საქართველოს სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირები;

საქართველოს მთავრობის უშუალო დაქვემდებარებაში არსებული აღმასრულებელი ხელისუფლების სპეციალური დანიშნულების გასამხედროებული დაწესებულებები.

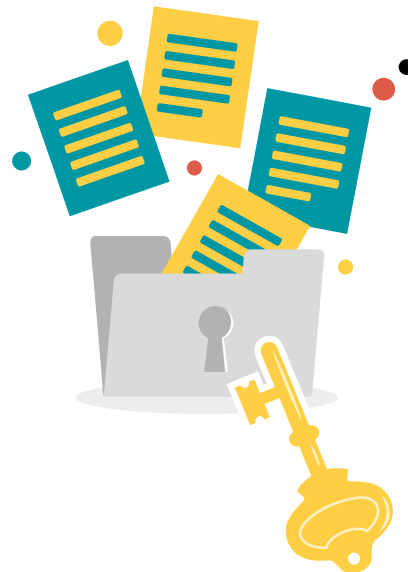
ნუსხით გათვალისწინებული მონაცემები ამ დაწესებულებებმა უნდა გამოაქვეყნონ საკუთარ ვებგვერდზე, სპეციალურ განყოფილებაში „საჯარო ინფორმაცია“. ამიტომაც, **აუცილებლად დაათვალიერეთ თქვენთვის საინტერესო დაწესებულების ვებგვერდი.** უკვე გამოქვეყნებული მონაცემების გადახედვისას შესაძლოა რაიმე საინტერესო ტენდენცია აღმოაჩინოთ, რაც თქვენი კვლევის საგანი შეიძლება გახდეს.

მაგალითი: თუ აღმოაჩენთ, რომ ბოლო წლებში მკვეთრად გაზრდილია დანამატების გაცემა, წარმომადგენლობითი ან სხვა ადმინისტრაციული ხარჯი, შეიძლება დაინტერესდეთ ხარჯის მიზნობრიობით. ზოგადი მონაცემების გაცნობის შემდეგ, საკითხის გამოსაკვლევად და ხარჯთაღრიცხვის **დეტალური მონაცემების მოსაპოვებლად, შეგიძლიათ საჯარო ინფორმაცია გამოითხოვოთ.** ინფორმაციის ჩაშლა შეგიძლიათ მოითხოვოთ წლების, თანამდებობის პირების, ცალკეული ღონისძიების მიხედვით. ასევე, შეგიძლიათ მოითხოვოთ ხარჯებისა თუ გაფორმებული ხელშეკრულებების შესაბამისი დოკუმენტაცია.

საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვისას რაც შეიძლება დეტალურად და კონკრეტულად უნდა დაწეროთ რას ითხოვთ და რა ფორმით. თუ გსურთ სასურველი მონაცემები ჩაშლილი იყოს სხვადასხვა კატეგორიით (მაგ., წელი, რეგიონი, ქალაქი, კანონის მუხლი, ასაკობრივი ჯგუფი და ა.შ.), **აუცილებლად მიუთითეთ წერილში!** წინააღმდეგ შემთხვევაში, საჯარო დაწესებულებამ თქვენი კითხვის ზოგადი ფორმულირების გამო, შეიძლება, თავი აარიდოს დეტალური ინფორმაციის გაცემას. სახელმძღვანელოს შემდეგ ნაწილში, IDFI-ის გამოცდილებიდან გამომდინარე, გთავაზობთ პრაქტიკულ რჩევებს.

საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა

ანალიტიკური და საგამოძიებო მასალებზე მუშაობის დაწყებისას, პირველ რიგში უნდა მოიძიოთ კონკრეტულ საკითხზე ინტერნეტში ხელმისაწვდომი ოფიციალური მონაცემები. თუმცა, საკითხის სიღრმისეული შესწავლისთვის შეიძლება დაგჭირდეთ საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა არაერთი საჯარო დაწესებულებიდან. ამ ნაწილში, გთავაზობთ, მოქმედი კანონმდებლობის გათვალისწინებით, საჯარო ინფორმაციის განმარტებას, მის ფორმებს, მოთხოვნის წესებსა და ძირითად პრაქტიკულ რჩევებს, რაც დაგეხმარებათ თქვენთვის სასურველი საკითხის შესახებ ოფიციალური მონაცემების მოპოვებაში.

რა არის საჯარო ინფორმაცია?

საჯარო ინფორმაცია არის ოფიციალური დოკუმენტი ანუ საჯარო დაწესებულებაში დაცული, აგრეთვე საჯარო დაწესებულების ან მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით მიღებული, დამუშავებული, შექმნილი ან გაგზავნილი ინფორმაცია, ასევე საჯარო დაწესებულების მიერ პროაქტიულად გამოქვეყნებული ინფორმაცია.

საჯარო ინფორმაცია შეიძლება იყოს:

- ➔ ნახაზი;
- ➔ მაკეტი;
- ➔ გეგმა;
- ➔ სქემა;
- ➔ ფოტოსურათი;
- ➔ ელექტრონული ინფორმაცია;
- ➔ ვიდეო;
- ➔ აუდიოჩანაწერები.⁶⁶

⁶⁶ იხილეთ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის თავი III ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ, ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/document/view/16270?publication=28>

ნებისმიერი სახის ინფორმაცია შეიძლება მოპოვდეს?

დიახ, შეგიძლიათ ნებისმიერი სახის ინფორმაცია მოითხოვოთ. თუმცა, კანონით ღია არ არის **სახელმწიფო, კომერციული, პროფესიული საიდუმლოებისთვის ან პერსონალური მონაცემებისთვის** მიკუთვნებული ინფორმაცია.

ვისზე პრეტენზია საჯარო ინფორმაციის გაცემის ვალდებულება?

სახელმწიფო ორგანოებზე, რომლებიც წარმოადგენენ **საჯარო დაწესებულებას**:

ვის შეუძლია საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა?

- ➔ ნებისმიერ თქვენგანს.
- ➔ მოთხოვნა შეგიძლიათ გააგზავნოთ თქვენი ან ორგანიზაციის სახელით.

როგორ შეგიძლია მოვითხოვო საჯარო ინფორმაცია?

საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა შესაძლებელია როგორც, **წერილობითი**, ასევე, **ელექტრონული სახით**.

საჯარო ინფორმაციის წერილობითი მოთხოვნა

საჯარო ინფორმაციის წერილობითი მოთხოვნის დროს საჯარო დაწესებულებას წერილი ფოსტით უნდა გაუგზავნოთ. ასევე, შეგიძლიათ წერილი პირადად მიიტანოთ კონკრეტული საჯარო დაწესებულების მისამართზე და ადგილზე დაარეგისტრირდეთ. ამ შემთხვევაში, აუცილებლად შეინახეთ წერილის **რეგისტრაციის / ჩაბარების დამადასტურებელი დოკუმენტი**.

გაითვალისწინეთ:

- ✗ წერილში აუცილებელი არ არის აღნიშნოთ თქვენი მოთხოვნის მიზანი.
- ✓ უფლება გაქვთ აირჩიოთ საჯარო ინფორმაციის მიღების ფორმა (ელექტრონული, დოკუმენტის ასლი, ადგილზე გაცნობა), რაც შეგიძლიათ საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვის წერილში დააკონკრეტოთ.
- ✉ თუ გსურთ, რომ სასურველი ინფორმაცია ელექტრონული ფორმით მიიღოთ, წერილში აუცილებლად მიუთითოთ თქვენი ელფოსტის მისამართი.

საჯარო ინფორმაციის ელექტრონული მოთხოვნა

2013 წლის საქართველოს მთავრობის 26 აგვისტოს დადგენილებამ ასევე განსაზღვრა ცენტრალური საჯარო დაწესებულებებიდან ინფორმაციის ელექტრონულად მოთხოვნის წესი. დღეისათვის საჯარო ინფორმაციის **ელექტრონული მოთხოვნის სამი გზა არსებობს:**

1

დაწესებულების ვებგვერდი

2

პორტალი: my.gov.ge

3

ელ-ფოსტა (საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელი პირი)

1 დაწესებულების ვებგვერდი: თუ შეხვალთ რომელიმე სამთავრობო დაწესებულების ვებგვერდზე, მოძებნით განყოფილებას „**მოითხოვე საჯარო ინფორმაცია**“, შეიყვანთ თქვენს შესახებ ძირითად ინფორმაციას (სახელი, გვარი, პირადი ნომერი, ელ-ფოსტა, ტელეფონი, მისამართი), დაწერთ მოთხოვნის ტექსტს და დაადასტურებთ, თქვენი წერილი შესაბამის დაწესებულებაში ონლაინ გაიგზავნება. მაგალითისთვის შეგიძლიათ შეხვიდეთ საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის ვებგვერდზე, განყოფილებაში **საჯარო ინფორმაცია**.⁶⁷ თუმცა, ზოგიერთმა სამთავრობო დაწესებულებამ აღნიშნული მოდული არ დანერგა და, შესაბამისად, საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნას მათი ვებგვერდის დახმარებით ვერ შეძლებთ.

2 მოქალაქის პორტალი MY.GOV.GE ინფორმაციის ელექტრონული გამოთხოვის კიდევ ერთი გზაა. ამისთვის, ID ბარათის წამკითხველით დარეგისტრირდით მოქალაქის პორტალზე **MY.GOV.GE**. მისი არქონის შემთხვევაში, ეწვიეთ იუსტიციის სახლს, სადაც მოგცემენ შესაბამის პაროლს. მისი მეშვეობით გაივლით ავტორიზაციას პორტალზე. შემდეგ მიუთითეთ საჯარო დაწესებულება, თქვენი მოთხოვნა და გააგზავნეთ. თქვენს ელფოსტაზე უნდა მიიღოთ დასტურის წერილი.

3 საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელი პირის ელ-ფოსტა: თითოეული საჯარო დაწესებულება ვალდებულია ჰყავდეს საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელი პირი (ე.წ. FOI ოფიცერი). მისი საკონტაქტო ინფორმაცია (სახელი, გვარი, თანამდებობა, ტელეფონის ნომერი, ელ-ფოსტა) მითითებული უნდა იყოს დაწესებულების ოფიციალურ ვებგვერდზე, საჯარო ინფორმაციის სპეციალურ განყოფილებაში.

მათი საკონტაქტო ინფორმაცია ასევე, ხელმისაწვდომია IDFI-ის საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფასა და პროაქტიულ გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებელ პირთა მონაცემთა ბაზაში, რომელსაც ორგანიზაცია პერიოდულად აახლებს.⁶⁸

ზუსტი საკონტაქტო ინფორმაციის გარკვევის შემდეგ, საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა გაუგზავნეთ შესაბამის საჯარო მოხელეს ელ-ფოსტაზე. აუცილებლად მოითხოვეთ წერილის მიღების დადასტურება!

⁶⁷ საქართველოს მთავრობის განყოფილება: „მოითხოვე საჯარო ინფორმაცია“

⁶⁸ FOI ოფიცერების მონაცემთა ბაზა: https://idfi.ge/ge/database_of_foi_officers_in_georgia

რჩევები IDFI-სგან:

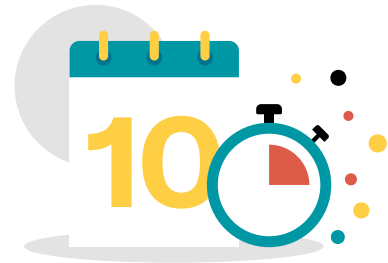
- ✔ დიდი მნიშვნელობა აქვს მოთხოვნის სწორად, გარკვევით და დეტალურად ჩამოყალიბებას - მოთხოვნის არაზუსტი ფორმულირება ხშირად საშუალებას უტოვებს ადმინისტრაციულ ორგანოს, თავი აარიდოს ამომწურავი პასუხის გაცემას და შემოიფარგლოს ზოგადი პასუხით. საჯარო დაწესებულება ვალდებულია გასცეს ის ინფორმაცია, რაც წერია თქვენს მოთხოვნაში.
- ✔ წერილში აუცილებელი არ არის აღნიშნოთ თქვენი მოთხოვნის მიზანი.
- ✔ უფლება გაქვთ აირჩიოთ საჯარო ინფორმაციის მიღების ფორმა (ელექტრონული, დოკუმენტის ასლი, ადგილზე გაცნობა).

საჯარო ინფორმაციის მიღება

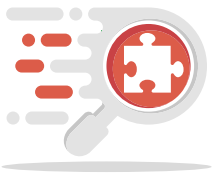
საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, გასცეს საჯარო ინფორმაცია **დაუყოვნებლივ**. რადგანაც კანონი არ განმარტავს დაუყოვნებლივ გაცემის ცნებას, ასეთად უნდა ჩაითვალოს გონივრული ვადები - იმავე დღეს, ან თქვენი განცხადების რეგისტრაციიდან მეორე დღეს.

საქართველოს კანონმდებლობა ითვალისწინებს ისეთ შემთხვევებს, როდესაც საჯარო დაწესებულებას უფლება აქვს, საჯარო ინფორმაციის გაცემისათვის მოითხოვოს 10 დღიანი ვადა.

ასეთი შემთხვევა სულ სამია:

თუ საჯარო ინფორმაციის გაცემა საჭიროებს საჯარო დაწესებულებისგან სხვა დასახლებულ პუნქტში არსებული მისი სტრუქტურული ქვედანაყოფიდან ან სხვა საჯარო დაწესებულებიდან ინფორმაციის მოძიებასა და დამუშავებას;

თუ საჯარო ინფორმაციის გაცემა საჭიროებს მნიშვნელოვანი მოცულობის ერთმანეთთან დაუკავშირებელი ცალკეული დოკუმენტების მოძიებასა და დამუშავებას;

ან თუ საჯარო ინფორმაციის გაცემა საჭიროებს სხვა დასახლებულ პუნქტში არსებულ მის სტრუქტურულ ქვედანაყოფთან ან სხვა საჯარო დაწესებულებასთან კონსულტაციას.

- ✔ იმ შემთხვევაში, თუ საჯარო დაწესებულებას ესაჭიროება 10 დღიანი ვადის გამოყენება, ის **ვალდებულია**, ამის შესახებ **დაუყოვნებლივ გაცნობოთ**.
- ✘ სამწუხაროდ, პრაქტიკაში ეს წესი ხშირად ირღვევა, და არ არსებობს დარღვევის შემთხვევაში მოქმედი სანქცია.
- ✔ ინფორმაციის ელექტრონულად მიღების ფორმის არჩევის შემთხვევაში, **მოთხოვნილი ინფორმაცია ელ-ფოსტაზე გამოგეგზავნებათ**.⁶⁹

დასკვნა

სახელმძღვანელოში განხილული მონაცემთა ბაზები და პლატფორმები დაგეხმარებათ ანალიტიკური და საგამოძიებო მასალების მომზადებაში. მნიშვნელოვანია, დეტალურად გადახედოთ თითოეულ პლატფორმას, შეისწავლოთ მისი განყოფილებები, მათზე გამოქვეყნებული მონაცემები და დააკვირდეთ რა სიხშირით ახლდება ინფორმაცია.

მონაცემებზე მუშობისას, გაითვალისწინეთ, რომ შეიძლება საჭირო გახდეს სხვადასხვა მონაცემების ერთმანეთთან დაკავშირება და შედარება. ყველაზე საინტერესო გარემოებებს სწორედ რამდენიმე თემატურ მონაცემთა ბაზებში არსებული ინფორმაციის ურთიერთდაკავშირებითა და გადამოწმებით აღმოაჩენთ.

⁶⁹ უფრო დეტალურად საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის შესახებ იხილეთ IDFI-ის სახელმძღვანელო: [ინფორმაციის თავისუფლება - გზამკვლევი საჯარო დაწესებულებებისთვის \(მეორე გამოცემა\)](https://idfi.ge/ge/freedom-of-information-guidebook-second-edition). 2016. ხელმისაწვდომია: <https://idfi.ge/ge/freedom-of-information-guidebook-second-edition>

დაგეგმვის საკითხები

- 1 ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი. ინფორმაციის თავისუფლება - გზამკვლევი საჯარო დაწესებულებებისთვის (მეორე გამოცემა). 2016. ხელმისაწვდომია: <https://idfi.ge/ge/freedom-of-information-guidebook-second-edition>
- 2 ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი. ელექტრონული ჩართულობის სახელმძღვანელო. 2014. ხელმისაწვდომია: <https://idfi.ge/ge/for-guidebook-on-e-participation>
- 3 მედიის განვითარების ფონდი. მედია წიგნიერების სასწავლო მასალები. ხელმისაწვდომია: <http://mdfgeorgia.ge/geo/view-library/99>
- 4 მედიის განვითარების ფონდი. საჯარო ინფორმაციის ელექტრონული რესურსებისა და მონაცემთა ვიზუალიზაციის გზამკვლევი. ხელმისაწვდომია: <http://mdfgeorgia.ge/geo/view-library/47>
- 5 მედიის განვითარების ფონდი. ვერიფიკაციის რესურსები - „მითების დეტექტორის“ გზამკვლევი. ხელმისაწვდომია: <http://mdfgeorgia.ge/geo/view-library/111>
- 6 საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო. სახელმძღვანელო ჟურნალისტებისთვის - უკეთ გამოვიყენოთ ღია მონაცემები. 2014. ხელმისაწვდომია: <https://www.transparency.ge/blog/sakhelmdzghvanelo-zhurnalistebistvis-uket-gamoviqenot-ghia-monatsemebi>
- 7 საქართველოს რეფორმების ასოციაცია. მონაცემთა ჟურნალისტიკისა და ფაქტების გადამოწმების (Fact-Checking) სახელმძღვანელო. 2017. ხელმისაწვდომია: <https://grass.org.ge/wp-content/uploads/2017/10/Guideline-Final.pdf>
- 8 Open Data in Europe and Central Asia. Data Journalism Manual. adapted by Eva Constantaras from an original work produced for The World Bank's Sudan Evidence Base Programme, supported by the United Kingdom Department for International Development and found at <http://www.odecanet.org/data-journalism-manual/>

ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი (IDFI)

ა. გრიბოდვას ქ. №3 • თბილისი 0108 • საქართველო

ტელ: + 995 32 2 92 15 14 • ელ-ფოსტა: info@idfi.ge

WWW.IDFI.GE • WWW.DATALAB.GE